wielkopolska
wielka historia
wielka przygoda

Poznaj Wielkopolskę z klasą!

wielkopolska.travel

spis wycieczek

trzydniowe

dwudniowe

jednodniowe

JARY KOŁO CHALINA / SIERAKOWSKI PK / FOT. JAKUB RYBICKI

MIEDZYCHÓD Z LOTU PTAKA / FOT. URZĄD MIASTA I GMINY W MIĘDZYCHODZIE

CENTRUM EDUKACJI REGIONALNEJ I PRZYRODNICZEJ / FOT. CERIP MNISZKI

wielkopolska
wielka historia
wielka przygoda

Poznaj WIELKOPOLSKĘ z klasą!

Pobudzają wyobraźnię, integrują, sprawiają radość, a także edukują – takie właśnie są wycieczki szkolne po Wielkopolsce. Zapraszamy do krainy pierwszych władców Polski, do krainy niemal tysiąca jezior, krainy wiatraków, dworów i pałaców, do krainy parowozów. Wielkopolskę odkryć można na wiele sposobów. Przedstawiamy bogaty zbiór atrakcyjnych propozycji wyjazdów jedno-, dwu- i trzydniowych uszytych z myślą o dzieciach i młodzieży. Programy wycieczek to nasze propozycje, ale można je dowolnie modyfikować. Zainspiruj się i odkryj wspaniałe miejsca w Wielkopolsce!

Wielkopolska Organizacja Turystyczna

1

Szlak Piastowski w Wielkopolsce

FOT. ARCH. GRODU POBIEDZISKA

Tę wycieczkę można zrealizować pociągami Kolei Wielkopolskich! Bądź eko i poznaj Wielkopolskę z okien pociągu.

Koleje Wielkopolskie

CZAS TRWANIA: 3 dni   MAKS. LICZBA OSÓB: 30 + opiekunowie   SPECJALNE WYMAGANIA: BRAK

Niezwykłe miejsca z ponadtysiącletnią historią, w których „zaczęła się Polska”. Od wczesnośredniowiecznych grodów piastowskich, przez monumentalne katedry będące miejscem tak koronacji, jak i spoczynku pierwszych władców naszego kraju, po tętniące życiem historyczne dzielnice najstarszych miast Wielkopolski. Wszystkie te punkty łączy Szlak Piastowski, który może być inspiracją dla niejednej wycieczki – nie tylko w przestrzeni, ale również w czasie. Proponowana trasa obejmuje jeden z najbardziej rozpoznawalnych odcinków szlaku, a na jego poznanie trzeba przeznaczyć nie mniej niż trzy dni.

1 DZIEŃ

10:00 Przyjazd do Poznania

10:30 Zwiedzanie Starego Rynku z przyległościami
Sugerowana trasa zwiedzania obejmuje kościół farny i dawne kolegium jezuickie, będące poznańskimi perłami doby baroku, posadowione na Rynku poznański ratusz – najznamienitszy przykład polskiego renesansu, budynek wagi miejskiej, dawny odwach, pręgierz oraz kolorowe domki budnicze.

12:00 Poznańskie koziołki na wieży ratuszowej

> **Na oglądanie poznańskich koziołków najlepiej przyjść kilka minut wcześniej, gdyż punkt 12 na Starym Rynku zawsze gromadzą się tłumy. Grupowe zdjęcie z koziołkami zrobić można przy rzeźbie na placu Kolegiackim.**

12:30 Zwiedzanie Zamku Królewskiego na Wzgórzu Przemysła, Wieża widokowa
Dawny zamek królewski jest obecnie siedzibą Muzeum Sztuk Użytkowych, prezentującego historię wzornictwa i trendy w sztuce użytkowej. Wydzielona część obiektu zawiera ekspozycję poświęconą historii samego zamku oraz postaci króla Przemysła II. Wieża widokowa stanowi integralny element zwiedzania i jest objęta wspólnym biletem. Bilety: normalny 15 zł, ulgowy 10 zł, grupowy do 25 osób 250 zł. Więcej na: www.msu.mnp.art.pl

13:30 Obiad

14:30 Przejście na Ostrów Tumski
Spacer piechotą ulicami Wielka – Chwaliszewo – most Chrobrego (ok. 1 km). Trasa wiedzie przez dawną dzielnicę Chwaliszewo, którą przed wiekami oblewały wody Warty. Po drodze wspaniała panorama Ostrowa Tumskiego i poznańskiej katedry. W razie niepogody możliwy przejazd grupy autokarem ze Starego Miasta na parking dla autobusów przy ulicy Panny Marii, w bezpośrednim sąsiedztwie katedry.

15:00 Zwiedzanie bazyliki archikatedralnej oraz Ostrowa Tumskiego
Zwiedzanie obejmuje nawę główną wraz z wieńcem kaplic oraz wstęp do podziemi, w których znajdują się relikty jednych z najstarszych budowli sakralnych w Polsce, ponadto pokaz filmowy przybliżający dzieje poznańskiej katedry. Bilety: normalny 3,50 zł, ulgowy 2,50 zł. Iluminacja Złotej Kaplicy: 5 zł. Więcej na: www.katedra.archpoznan.pl

16:00 Brama Poznania – Interaktywne Centrum Historii Ostrowa Tumskiego
Brama Poznania to centrum interpretacji dziedzictwa opowiadające historię Poznania i wyspy katedralnej za pomocą światła i multimediów. Na zwiedzanie należy przeznaczyć minimum 1,5 godziny. W obiekcie znajdują się sklep z pamiątkami, toalety i kawiarenka. Bilety: normalny 20 zł, ulgowy 12 zł, grupowy 11 zł/os. Więcej na: www.bramapoznania.pl

18:00 Zwiedzanie Śródki (najmniejszej dzielnicy Poznania)
Trasa obejmuje ulicę Ostrówek, Rynek Śródecki wraz ze słynnym muralem „Opowieść śródecka z trębaczem na dachu i kotem w tle” *oraz kościół św. Małgorzaty. Czas zwiedzania to około 30 minut.*

> **Zimą lub w razie niepogody można zaplanować warsztaty edukacyjne w Bramie Poznania. Pełna oferta dostępna jest na stronie: www.bramapoznania.pl. Na zajęcia należy przeznaczyć około 1,5 godziny. Konieczna jest wcześniejsza rezerwacja.**

18:30 Przejazd do miejsca noclegowego | Czas wolny

> **Wydłużając wycieczkę, można odwiedzić Trzemeszno, gdzie znajduje się bazylika pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP. Choć dziś, po wielu przebudowach, jest uznana za perłę baroku, jej początki sięgają średniowiecza. Według legendy, król Bolesław Chrobry wykupił z rąk pogańskich Prusów ciało zabitego przez nich Świętego Wojciecha, a następnie złożył je w klasztorze w Trzemesznie. Dopiero później trafiło ono do gnieźnieńskiej katedry.**

POZNAŃSKIE KOZIOŁKI / FOT. JAKUB PINDYCH

GDZIE SPAĆ W POZNANIU?

1. **Hotel Ibis**, ul. Kazimierza Wielkiego 23
2. **Focus Hotel**, ul. Serafitek 4
3. **Hotel B&B Poznań**, pl. Wolności 16
4. **DeSilva Premium Poznań**, ul. Piekary 5
5. **Hotel Poznański**, Luboń, ul. Krańcowa 4
6. **Campanile**, ul. św. Wawrzyńca 96
7. **Hotel Lechicka**, ul. Lechicka 101

GDZIE ZJEŚĆ W POZNANIU?

1. **Pierożek i Kompocik ul. Półwiejska 26**
   kuchnia polska
2. **Pyra Bar ul. Strzelecka 13**
   kuchnia regionalna nowoczesna
3. **Wiejskie Jadło Stary Rynek / ul. Franciszkańska**
   kuchnia polska
4. **Manekin ul. Kwiatowa 3**
   naleśnikarnia
5. **W Bramie ul. Fredry 7**
   kuchnia włoska/pizzeria
6. **ProPorcja ul. Jana Pawła II 28**
   kuchnia międzynarodowa
7. **Antrejka pl. Cyryla Ratajskiego 9**
   kuchnia regionalna
8. **Bar Metka ul. Zeylanda 3**
   kuchnia regionalna

PARKINGI DLA AUTOKARÓW W POZNANIU

1. **al. Marcinkowskiego** naprzeciwko Muzeum Narodowego **opłaty** Do 15 minut bezpłatnie, potem koszt wg stawek strefy płatnego postoju **miejsca** 9
2. **ul. Panny Marii** Ostrów Tumski przy katedrze **opłaty** Brak opłat **miejsca** 11
3. **ul. Bydgoska** przy ICHOT Brama Poznania **opłaty** Brak opłat **miejsca** 10
4. **ul. Estkowskiego** **opłaty** Do 15 minut bezpłatnie, potem koszt wg stawek strefy płatnego postoju **miejsca** 6
5. **ul. Stawna** **opłaty** W godzinach 8:00–18:00 parkowanie dozwolone tylko do 15 minut. W godzinach 18:00–8:00 bez ograniczeń **miejsca** 3

DZIEŃ 2

09:30 Przejazd na trasie Poznań – Pobiedziska
Parking dla autokarów w bezpośrednim sąsiedztwie obiektu.

10:00 Zwiedzanie Skansenu Miniatur Szlaku Piastowskiego w Pobiedziskach
Skansen prezentuje 35 najważniejszych obiektów Szlaku Piastowskiego i Wielkopolski w skali 1:20. Zwiedzanie najlepiej zorganizować w formie żywej lekcji historii. Rekomendowane tematy to „Z legendą przez Szlak Piastowski" oraz „W co wierzyli Słowianie". Cena: 50 zł. Bilety: normalny 8 zł, ulgowy 7 zł, grupowy 7 zł/os. Więcej na: www.miniatury.pobiedziska.pl

11:15 Zwiedzanie Grodu Pobiedziska
Gród Pobiedziska to rekonstrukcja średniowiecznej warowni. Wnętrze wypełniają repliki machin oblężniczych z tego okresu. Możliwość wystrzału z katapulty czy średniowiecznej kuszy wałowej i organizacji turnieju łuczniczego oraz ogniska dla grupy. Dla grup przygotowano gotowe pakiety. Rekomendujemy Pakiet Piastuna, obejmujący wszystkie najważniejsze atrakcje grodu. Czas trwania: około 1,5 godziny. Więcej na: www.grodpobiedziska.pl

13:15 Przejazd na trasie Pobiedziska – Dziekanowice
Parking dla autokarów przed wejściem na teren muzeum (10 zł).

13:30 Obiad

15:00 Zwiedzanie Ostrowa Lednickiego (Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy)
Sugerowana trasa obejmuje Mały Skansen, położony nad brzegiem jeziora Lednica oraz wyspę Ostrów Lednicki, na której znajdują się relikty grodu i palatium z czasów Mieszka I i Bolesława Chrobrego. Dostęp na wyspę promem, który jednorazowo zabiera do 50 osób. Bilety: normalny 20 zł, ulgowy 10 zł. Przewodnik: 150 zł. Więcej na: www.lednicamuzeum.pl

17:00 Przejazd na trasie Dziekanowice – Gniezno

17:30 Przyjazd do miejsca noclegowego w Gnieźnie | Czas wolny

POZNAŃSKI RYNEK / FOT. BBSFERRARI, ISTOCK

OSTRÓW LEDNICKI / FOT. TADEUSZ LIPIEŃ

Alternatywnie: Zwiedzanie Parowozowni Gniezno
Wprawdzie Parowozownia Gniezno nie jest elementem Szlaku Piastowskiego, ale jest jednym z symboli nowożytnej historii Gniezna. Zwiedzanie z przewodnikiem trwa godzinę. Bilety: normalny 9 zł, ulgowy 6 zł. Więcej na: www.parowozowniagniezno.pl

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Lednickie Wrota
Dziekanowice, przy drodze woj. nr 194
kuchnia polska

2. Karczma na Lednicy
Dziekanowice, obok wejścia do muzeum
kuchnia polska

3. Zapiecek
Pobiedziska, ul. Fabryczna 2
kuchnia polska

4. Zajazd Rzepicha
Promno, przy drodze woj. nr 194
kuchnia polska/regionalna

GDZIE SPAĆ W GNIEŹNIE?

1. Pietrak
Gniezno ul. Chrobrego 3

2. Adalbertus
Gniezno ul. Tumska 7

3. Feniks
Gniezno ul. Wrzesińska 18

4. Ibis Styles Gniezno
ul. Chrobrego 20

GNIEZNO / FOT. MAREK JANKOWSKI

3 DZIEŃ

10:00 Zwiedzanie Wzgórza Lecha w Gnieźnie
Centrum historycznego założenia stanowi gotycka katedra – miejsce koronacji królów Polski i pochówku Świętego Wojciecha. *Sugerowana trasa obejmuje zwiedzanie wnętrza katedry, podziemi, Drzwi Gnieźnieńskich – najważniejszego polskiego zabytku sztuki romańskiej oraz Muzeum Archidiecezjalnego. Opcjonalnie wejście na taras widokowy na wieży katedralnej. Karnety dla grup: normalny 25 zł/os., ulgowy 16 zł/os. Więcej na: www.wzgorzelecha.pl*

13:00 Obiad

14:30 Zwiedzanie Traktu Królewskiego w Gnieźnie z przewodnikiem
Trakt Królewski to trasa turystyczna łącząca najciekawsze miejsca i obiekty Gniezna, na której przewodnikami jest 5 figur związanych z miastem królów Polski oraz 15 rzeźb królików, opowiadających dzieje poszczególnych ulic i dzielnic Gniezna.

Uczestnicy wycieczki mogą również zwiedzać Trakt Królewski samodzielnie, przy wsparciu dedykowanej aplikacji Królika Goń! Aplikacja nie tylko ułatwia dotarcie do kolejnych figurek, ale również zawiera element grywalizacji, nagradzając punktami za każdego znalezionego królika.

16:00 Zwiedzanie Muzeum Początków Państwa Polskiego
Muzeum na częściowo interaktywnej i multimedialnej wystawie prezentuje historię pierwszych wieków istnienia państwa Piastów oraz dzieje Gniezna. Oprócz oryginalnych artefaktów epoki piastowskiej można też zobaczyć bogatą kolekcję kafli ceramicznych. Bilety: grupowy 12 zł/os. Przewodnik: 110 zł. Więcej na: www.muzeumgniezno.pl

Jeśli grupa wymaga dłuższego przejazdu do miejsca zamieszkania, istnieje możliwość zakończenia programu po zwiedzeniu Traktu Królewskiego.

18:00 Zakończenie programu

GNIEZNO / FOT. SEBASTIAN UCIŃSKI, URZĄD MIASTA GNIEZNA

GDZIE ZJEŚĆ W GNIEŹNIE?

1. Misz-Masz Cafe&Bistro
Rynek 5
kuchnia europejska/burgery

2. Ratuszowa
ul. Chrobrego 40
kuchnia polska

3. Restauracja hotelu Pietrak
ul. Chrobrego 3
kuchnia polska/europejska

4. Za Drzwiami
ul. Tumska 11
kuchnia polska/włoska

5. Ristorante Italiano
ul. Tumska 7
kuchnia włoska

6. Zielony Stół
ul. Tumska 15
bistro (tarty, przekąski, ciasta)

7. Family Food
ul. Chrobrego 20
kuchnia europejska

PARKINGI DLA AUTOKARÓW W GNIEŹNIE

1. ul. Łaskiego, naprzeciwko katedry
30 zł za pierwszą godzinę 75 zł za dobę
miejsca: 40

2. ul. Chrobrego 20, przy hotelu Ibis
50 zł za dobę
miejsca: 5

3. ul. Józefa Kostrzewskiego 1, przy Muzeum Początków Państwa Polskiego
Bezpłatny na czas zwiedzania muzeum
miejsca: Brak danych

2

Na Szlaku Bursztynowym

GOŁUCHÓW / FOT. PRZEMYSŁAW CEGLAREK

CZAS TRWANIA: **3 dni** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie**
SPECJALNE WYMAGANIA: **wygodne buty, kurtka lub polar nawet w miesiącach letnich**

Szlak Bursztynowy był starożytnym traktem handlowym, którym „złoto Bałtyku” transportowano aż na tereny Imperium Rzymskiego. Z tych czasów pochodzi wzmianka o grodzie Calisia, który jest utożsamiany z dzisiejszym Kaliszem. Z całą pewnością miasto to dynamicznie rozwijało się w średniowieczu, również bazując na handlu. W leżącym na północ Koninie zachował się najstarszy w Polsce znak drogowy (ma już niemal 900 lat!) – namacalny ślad po dawnych podróżnikach. Na tym jednak niespodzianki wschodniej Wielkopolski się nie kończą. No bo któż myśli o Wielkopolsce w kategoriach górnictwa? A jednak! W Kłodawie można zjechać pod ziemię do największej w Polsce kopalni soli kamiennej, a konińskie elektrownie produkują energię dla całej okolicy.

1 DZIEŃ

10:00 Przyjazd do Kalisza

10:15 Zwiedzanie baszty Dorotka i skarbca bazyliki Wniebowzięcia NMP
Baszta Dorotka jest ostatnim zachowanym elementem miejskich fortyfikacji. Obecnie w jej wnętrzach mieści się Centrum Kaliskich Baśni i Legend, opowiadające najciekawsze podania związane z miastem. Zwiedzanie baszty jest połączone ze zwiedzaniem Skarbca przy Narodowym Sanktuarium św. Józefa. Bilety: normalny 6 zł, ulgowy 4 zł.

12:00 Wycieczka zabytkowym autobusem „ogórkiem" po mieście

13:00 Obiad

14:30 Zwiedzanie kaliskiej starówki z przewodnikiem
Sugerowana trasa obejmuje Rynek Główny z ratuszem (wewnątrz multimedialna ekspozycja opowiadająca historię Kalisza i jego mieszkańców), katedrę św. Mikołaja, most kamienny, kaliskie planty oraz park miejski z widokiem na Teatr im. Wojciecha Bogusławskiego. Obowiązkowym akcentem jest spróbowanie oryginalnych kaliskich andrutów, czyli delikatnych, słodkich wafli wypiekanych tylko tutaj.

18:00 Przejazd do miejsca noclegowego | Czas wolny

GDZIE ZJEŚĆ W KALISZU?

1. Komoda
ul. Niecała 6a
kuchnia polska

2. Mamma Mia
Główny Rynek 3
kuchnia włoska

3. Bajeczny
ul. Targowa 2–4
bar mleczny

4. Paparapa
ul. Babina 11
kuchnia wegetariańska

5. KTW Park
Park Miejski 2
kuchnia europejska

6. Roma
ul. Chopina 9
kuchnia włoska

7. Piwnica ratuszowa
Główny Rynek 20
kuchnia polska

8. Barwy
ul. Franciszkańska 7
kuchnia włoska

9. Tutti Santi
ul. Górnośląska 71
pizzeria

10. Karafka
ul. Górnośląska 10
naleśnikarnia

GDZIE SPAĆ W KALISZU?

1. Hotel Seven Kalisz
ul. Częstochowska 77

2. Hotel Calisia
ul. Nowy Świat 1/3

3. Hotel Europa
al. Wolności 5

4. E. T. Hotel
ul. Tuwima 6

5. Baba Hostel
ul. Babina 19

6. Hotel Bursztyn
ul. Łódzka 29

2 DZIEŃ

10:00 Zwiedzanie Zamku w Gołuchowie
Zamek w Gołuchowie to romantyczna rezydencja wzniesiona za wzór zamków nad Loarą przez Izabellę Czartoryską z Działyńskich. W muzeum unikatowa w Polsce kolekcja antycznych waz greckich. Wokół park krajobrazowy z Pokazową Zagrodą Zwierząt, m.in. żubrów. Bilety dla dzieci i młodzieży w specjalnej cenie 1 zł. Więcej na: www.mnp.art.pl/oddzialy/muzeum-zamek-w-goluchowie/

14:00 Obiad

15:30 Przejazd do Turku

16:30 Zwiedzanie kościoła Najświętszego Serca Pana Jezusa
Neogotycki kościół słynący przede wszystkim z bogatych polichromii wykonanych przez Józefa Mehoffera oraz ołtarzy autorstwa Józefa Powalisza. Wspaniałe wnętrza są jednym z najlepszych w Polsce przykładów sztuki secesyjnej.

17:15 Przejazd do Konina

18:00 Przejazd do miejsca noclegowego | Czas wolny

GDZIE ZJEŚĆ?

1. **Restauracja Muzealna – Dom Pracy Twórczej**
Gołuchów, ul. Borowskiego 2
kuchnia polska

2. **Restauracja Zamkowa**
Gołuchów, ul. Jana Kopczyńskiego 1
kuchnia polska

3. **Restauracja Staromiejska**
Turek, pl. Wojska Polskiego 8 (Galeria Staromiejska Turek)
kuchnia polska, europejska, włoska

4. **Pizzeria Da Massimo**
Turek, ul. 3 Maja 2
kuchnia włoska

GDZIE SPAĆ?

1. **Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Koninie**
Konin-Gosławice, ul. Leopolda Staffa 5

2. **Hotel Konin**
Konin, al. 1 maja 13

3. **Hotel Kakadu**
Konin, al. Cukrownicza 4

4. **Zajazd Blue**
Modła Królewska, ul. Bursztynowa 33

KOPALNIA SOLI KŁODAWA / FOT. TRAVELPHOTO

ŻABA W KALISZU / FOT. MAREK JANKOWSKI

3 DZIEŃ

09:00 Przejazd do Kłodawy

10:30 Zwiedzanie Podziemnej Trasy Turystycznej
Kopalnia Soli w Kłodawie słynie z najgłębiej na świecie położonej trasy turystycznej. Zwiedzanie z przewodnikiem trwa około 2,5 godziny. Kopalnia ta nie jest jednak muzeum czy skansenem, ale w pełni sprawnym przedsiębiorstwem górniczym. Wyjątkowe wrażenie na turystach robią wydrążone w czystej soli przepastne kawerny, oświetlone wielobarwnym światłem. W kopalni panuje stała niska temperatura, dlatego zalecamy zabranie ciepłego okrycia wierzchniego. Bilety: normalny 80 zł, ulgowy 60 zł. Więcej na: www.sol-klodawa.com.pl

13:30 Przejazd do Konina

14:30 Obiad

16:00 Zwiedzanie Konina
Sugerowana trasa obejmuje bulwary nadwarciańskie, starówkę z ratuszem, dawną dzielnicę żydowską, gotycki kościół św. Bartłomieja oraz kamienny słup pochodzący z 1151 roku – najstarszy znak drogowy w tej części Europy. Warto również zajrzeć na nadwarciańską promenadę.

Alternatywnie: Rekreacja i czas wolny na plaży w Gosławicach lub Ślesinie
Region koniński to nie tylko bogata historia i górnicze tradycje, ale też liczne jeziora oraz znajdujące się nad nimi plaże i ośrodki wypoczynkowe, będące ulubionym miejscem rekreacji mieszkańców środkowej Polski. Ośrodki te dysponują rozbudowaną bazą turystyczną, gastronomią, wypożyczalniami łodzi, żaglówek i innego sprzętu wodnego. W sezonie działają tu plażowe bary i wodne zjeżdżalnie.

18:00 Zakończenie programu

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Marina Gaj
Konin, ul. Przemysłowa 186
kuchnia europejska i regionalna (ochweśnicka)

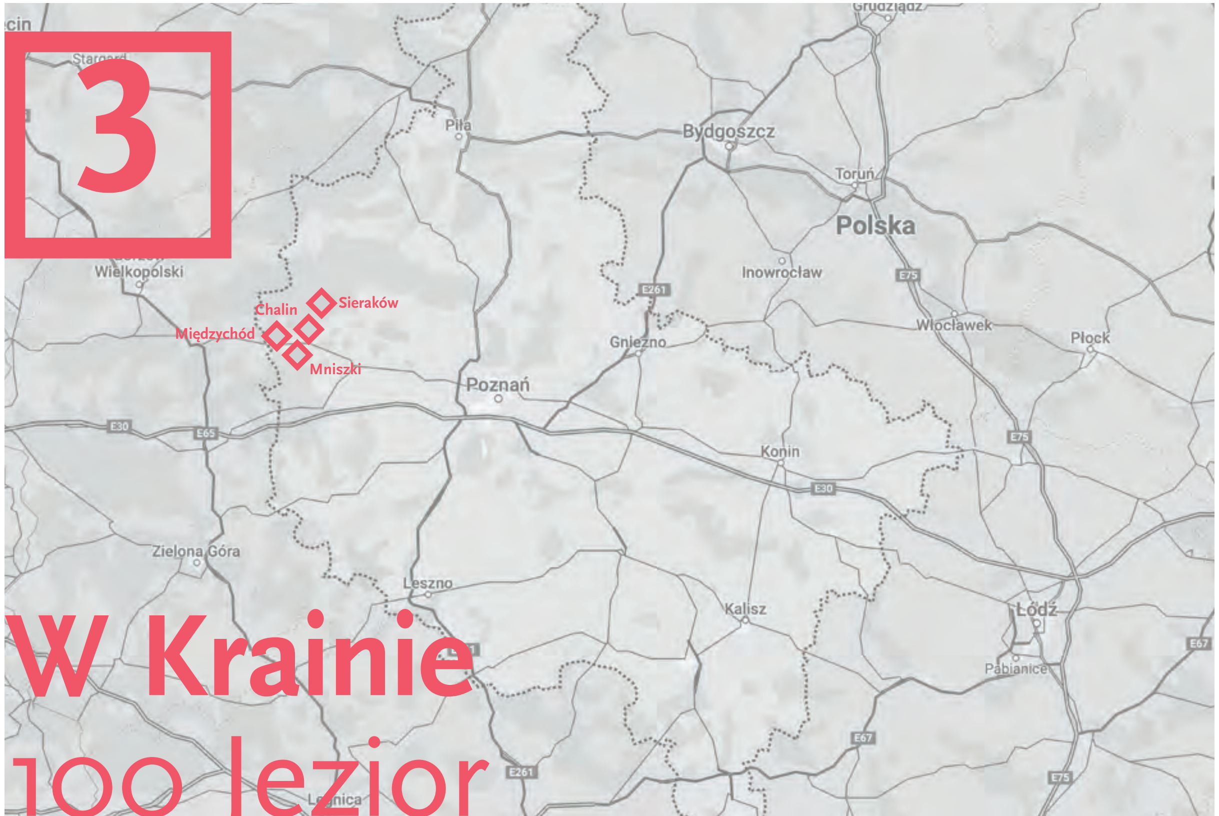
2. Pizzeria Tutti Santi
Konin, ul. Wojska Polskiego 3
kuchnia włoska

3. Pizzeria Italia
Konin, ul. Chopina 16
kuchnia włoska

3. Restauracja W Dobrą Stronę (w pensjonacie Nad Zalewem)
Stare Miasto, ul. Wypoczynkowa 3
kuchnia polska

4. Restauracja w hotelu Papaver
Ślesin, ul. Leśna 4
kuchnia polska

5. Restauracja w hotelu Stara Gorzelnia
Licheń Stary, ul. Klasztorna 1
kuchnia polska

3

W Krainie 100 Jezior

MIĘDZYCHÓD Z LOTU PTAKA / FOT. URZĄD MIASTA I GMINY W MIĘDZYCHODZIE

CZAS TRWANIA: **2–3 dni** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 +opiekunowie**
SPECJALNE WYMAGANIA: **strój kąpielowy, strój sportowy, buty do leśnych wędrówek**

W Wielkopolsce jest ponad 800 jezior. Najlepiej tego bogactwa jezior doświadczyć można w okolicach Sierakowskiego Parku Krajobrazowego, nazywanego często Krainą 100 Jezior. Płynąca tędy Warta zapewnia doskonałe warunki amatorom kajakarstwa, a ciągnące się po horyzont sosnowe bory Puszczy Noteckiej są idealne do organizacji rajdów terenowych. Przyroda to jednak nie wszystko. Kraina 100 Jezior to także liczne zabytki, niekiedy ukryte pośród morenowych wzgórz. Wiele z nich to nieme już ślady po dawnych mieszkańcach tego zakątka Wielkopolski.

1 DZIEŃ

10:00 Przyjazd do Ośrodka Edukacji Przyrodniczej w Chalinie
Zlokalizowany na terenie XIX-wiecznego założenia dworskiego obiekt dysponuje zapleczem noclegowym, salami dydaktycznymi i stałą ekspozycją poświęconą przyrodzie parku. Można tutaj zorganizować zajęcia edukacyjne i warsztaty (w tym o tematyce astronomicznej), jak również wykorzystać obiekt jako bazę dla grupy szkolnej.

12:00 Wycieczka ścieżką dydaktyczną Jary koło Chalina
Trasa prowadzi przez niezwykle malowniczą okolicę, poprzecinaną głębokimi jarami i zagłębieniami terenu, częściowo zajętymi przez jeziora. Największe z nich jest jezioro Chalinek. Po drodze zobaczyć można ruiny dawnego młyna, stary przydrożny krzyż oraz aleję obsadzoną mało znanymi już dzisiaj odmianami jabłoni.

W miejscowościach Chalin i Izdebno działa pierwszy w Wielkopolsce park ciemnego nieba. To miejsce, w którym dba się o minimalne zanieczyszczenie światłem, co zapewnia doskonałe warunki do obserwacji nocnego nieba. Ośrodek Edukacji Przyrodniczej w Chalinie dysponuje własnym teleskopem i organizuje zajęcia astronomiczne dla grup szkolnych.

15:00 Obiad

16:30 Zajęcia rekreacyjne na plaży nad Jeziorem Jaroszewskim
Nad Jeziorem Jaroszewskim, w sąsiedztwie ośrodka wypoczynkowego, znajduje się jedno z najpopularniejszych kąpielisk w Wielkopolsce. Na miejscu działa wypożyczalnia sprzętu wodnego, wyciąg nart wodnych, a w sezonie kąpielisko jest strzeżone.

19:00 Przejazd do miejsca noclegowego

RYBAK W MIĘDZYCHODZIE / FOT. JAKUB RYBICKI

2 DZIEŃ

09:30 Zwiedzanie i warsztaty w Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej w Mniszkach
Położone na uboczu od głównych dróg CERiP zajmuje dawny folwark. Trzon ekspozycji poświęcono ginącym zawodom, nie tylko tak starym jak bednarz czy kołodziej, ale też bardziej współczesnym jak serwis RTV czy analogowy fotograf. Centrum organizuje liczne warsztaty, m.in.: wyrobu świec, wikliniarstwa, stolarstwa, garncarstwa. Można też odwiedzić dawną klasę i spróbować samodzielnie wykonać papier czerpany. Szczegóły i aktualny cennik na stronie: www.mniszki.pl

13:00 Spacer szlakiem wzdłuż Doliny Kamionki
Dolina Kamionki, chroniona zarówno parkiem krajobrazowym, jak i rezerwatem, to malowniczy, porośnięty lasem teren, głęboko wcięty w otaczające wzgórza. Trasa liczy około 5 km i kończy się u stóp gotyckiego kościoła we wsi Kamionna. Możliwość zamówienia przewodnika w CERiP w Mniszkach.

15:00 Obiad

Po drodze z Mniszek do Międzychodu lub Sierakowa warto zatrzymać się obok stojących przy drodze nr 92 dwóch wiatraków – koźlaka i paltraka. Można je zwiedzać i przyjrzeć się z bliska mechanizmom wewnątrz. Zwiedzanie trzeba umówić, kontaktując się z hotelem Olandia w Prusimiu.

16:30 Zwiedzanie Międzychodu
Rozłożone wokół brzegów Jeziora Miejskiego miasto pełne jest urokliwych zakątków. Warto zobaczyć renesansowy kościół farny, rynek z fontanną rybaka oraz gaski – wąskie uliczki prowadzące z centrum nad jezioro.

18:00 Powrót do miejsca noclegowego | Czas wolny

JARY KOŁO CHALINA / SIERAKOWSKI PK / FOT. JAKUB RYBICKI

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Restauracja 100 Jezior
Sieraków, ul. Poznańska 28
kuchnia polska/lokalna

2. Gościniec Jaroszewskie Wzgórze
Sieraków, ul. Grobia 60
kuchnia polska

3. Stołówka Kabi przy OsiR
Sieraków, ul. Poznańska 28
kuchnia polska

4. Kuchnia ze Smakiem
Sieraków, ul. Poznańska 6E
kuchnia polska

5. Pizzeria Restauracja Moto Moto
Międzychód, ul. Rynek 1
kuchnia włoska

6. Restauracja Carmen
Międzychód, ul. Marszałka Piłsudskiego 45
kuchnia polska

7. Restauracja Indyjska Jimmy's
Międzychód, ul. Sikorskiego 2
kuchnia indyjska, pizza

3 DZIEŃ

10:00 Zwiedzanie Zamku Opalińskich w Sierakowie *Ceglany zamek, położony nad brzegiem Warty, pochodzi z XIV wieku. Częściowo zrekonstruowany jest obecnie siedzibą muzeum. Do najcenniejszych zbiorów należą odnalezione w podziemiach sierakowskiego kościoła bogato zdobione sarkofagi rodu Opalińskich.*

12:00 Spacer po Sierakowie *Oprócz zamku do najciekawszych miejsc w Sierakowie należą: Stado Ogierów Sieraków z zabudowaniami z XIX wieku, rynek, pobernardyński kościół farny oraz świeżo odbudowany szachulcowy kościół protestancki. Warto zatrzymać się na lody lub ciastka w kultowej cukierni naprzeciwko kościoła.*

14:00 Obiad

15:30 Zajęcia rekreacyjne na plaży nad Jeziorem Jaroszewskim

Alternatywnie: Spływ kajakowy Wartą *Proponowane trasy to Sieraków – Chorzępowo lub Chorzępowo – Międzychód. Na przepłynięcie każdego z tych odcinków potrzeba około 2 godzin. Spływ kajakowy można zorganizować we współpracy z OSiR w Sierakowie lub jednym z licznych gospodarstw agroturystycznych w okolicy. Aktywność sugerowana dla starszych uczniów (klas VII i VIII szkoły podstawowej lub uczniów szkoły ponadpodstawowej).*

17:00 Zakończenie programu

W drodze powrotnej można zatrzymać się na chwilę przy punkcie widokowym w Łężeczkach nad Jeziorem Chrzypskim, gdzie 1 stycznia 2001 roku odsłonięto pierwszy w nowym tysiącleciu pomnik na świecie. Ciekawym miejscem dla uczniów starszych klas może być również doskonale zachowany kalwiński cmentarz na skraju wsi Orzeszkowo.

WARSZTATY / FOT. CERIP MNISZKI

GDZIE SPAĆ?

1. OSiR Sieraków i Ośrodek Słoneczna
Sieraków, ul. Poznańska 28

2. Centralny Ośrodek Sportowo-Szkoleniowy TKKF
Sieraków, ul. Poznańska 27

3. Ośrodek Wypoczynkowy OKO
Sieraków, ul. Wjazdowa 1

4. Stado Ogierów w Sierakowie
Sieraków, ul. Stadnina 14

5. Gościniec Jaroszewskie Wzgórze
Sieraków, ul. Grobia 60

6. Ośrodek Edukacji Przyrodniczej w Chalinie – Ośrodek Wypoczynkowy
Chalin 1a

4

Wielkopolska w pigułce

STACJA WOLSZTYN / FOT. ALEKSANDER ŻUKOWSKI

Tę wycieczkę można zrealizować pociągami Kolei Wielkopolskich! Bądź eko i poznaj Wielkopolskę z okien pociągu.

Koleje Wielkopolskie

CZAS TRWANIA: **3 dni** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 +opiekunowie** SPECJALNE WYMAGANIA: **brak**

Niezwykłe miejsca z ponadtysiącletnią historią, w których „zaczęła się Polska". Od wczesnośredniowiecznych grodów piastowskich, przez monumentalne katedry będące miejscem tak koronacji, jak i spoczynku pierwszych władców naszego kraju, po tętniące życiem historyczne dzielnice najstarszych miast Wielkopolski. Wszystkie te punkty łączy Szlak Piastowski, który może być inspiracją dla niejednej wycieczki – nie tylko w przestrzeni, ale również w czasie. Proponowana trasa obejmuje jeden z najbardziej rozpoznawalnych odcinków szlaku, a czas na jego poznanie to nie mniej niż trzy dni.

1 DZIEŃ

10:00 Przyjazd do Wolsztyna

10:30 Zwiedzanie Parowozowni Wolsztyn
To jedyna w Europie parowozownia obsługująca planowe przewozy pasażerskie. Zwiedzanie obejmuje park maszyn, hale parowozów, warsztaty naprawcze, wieżę ciśnień, salę muzealną. W zależności od rozkładu jazdy istnieje możliwość obejrzenia prac serwisowych przy parowozie. Więcej na: www.parowozowniawolsztyn.pl Parkingi dla autokarów dostępne są przy ulicach Fabrycznej i Kolejowej.

12:00 Przejazd na trasie Wolsztyn – Rakoniewice

12:30 Zwiedzanie Wielkopolskiego Muzeum Pożarnictwa
Jedyne w tej części Polski muzeum pożarnictwa. Wystawa obejmuje sprzęt strażacki, kilkanaście wozów bojowych oraz kolekcję hełmów z całego świata. Dla grup przygotowano salę edukacyjną z symulatorem pożaru oraz jazdy wozem strażackim. Bilet grupowy: 5 zł/os. Przewodnik: 40 zł. Więcej na: www.muzeum.psp.wlkp.pl

13:30 Przejazd na trasie Rakoniewice – Wolsztyn

14:00 Obiad

15:30 Zwiedzanie Skansenu Budownictwa Ludowego Zachodniej Wielkopolski
Wolsztyński skansen to rekonstrukcja XIX-wiecznej wsi, na którą składają się chaty, budynki gospodarcze, wiatrak, kapliczka, kuźnia i zagrody ze zwierzętami. Rekomendujemy skorzystanie z dostępnych opcji pakietowych obejmujących zwiedzanie skansenu z przewodnikiem oraz inscenizacje tradycji ludowych i poczęstunek w dawnej karczmie lub jednej z lekcji muzealnych dla grup szkolnych. Bilety: normalny 8 zł, ulgowy 5 zł. Przewodnik: *40 zł. Więcej na: www.muzea-wolsztyn.com.pl*

17:30 Przejazd do miejsca noclegowego

SKANSEN W WOLSZTYNIE / FOT. ARCH. UM WOLSZTYN

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Zielona Prowansja
Wolsztyn, ul. Wodna 1/3
kuchnia europejska

2. Locomotiva
Wolsztyn, ul. 5 stycznia 33
kuchnia orientalna

3. Ewada
Obra, ul. Wolsztyńska 21
kuchnia europejska/pizza

4. Galeria Europejskich Przysmaków
Wolsztyn, ul. Roberta Kocha 45
kuchnia europejska

5. Sielanka
Wolsztyn, ul. Żeromskiego 16
kuchnia polska

GDZIE SPAĆ?

1. Hotel Kaukaska
Wolsztyn, ul. Bohaterów Bielnika 30

2. Hotel Sportowy
Wolsztyn, ul. Poniatowskiego 19

3. Motel Montana
Karpicko, ul. Wczasowa 73

4. OW Jelonek
Karpicko, ul. Wczasowa 75

5. OW Wilcze
Wilcze 6 (gm. Wolsztyn)

6. Dom Rekolekcyjny Alma Mater
Obra, ul. Szkolna 12

2 DZIEŃ

09:00 Przejazd na trasie Wolsztyn – Poznań

11:00 Pokaz w Rogalowym Muzeum Poznania
Uczestnicy pokazu poznają historię i tajniki produkcji oryginalnych poznańskich rogali świętomarcińskich i mogą wziąć udział w ich wyrobie. Pokaz wzbogacony jest filmem o historii miasta oraz nauką podstaw gwary poznańskiej. Z okien muzeum jest doskonały widok na trykające się o 12:00 na wieży ratuszowej koziołki. Więcej na: www.rogalowemuzeum.pl

12:30 Zwiedzanie Starego Miasta
Sugerowana trasa zwiedzania obejmuje kościół farny i dawne kolegium jezuickie, będące poznańskimi perłami doby baroku, posadowione na rynku poznański ratusz – najznamienitszy przykład polskiego renesansu, budynek wagi miejskiej, dawny odwach, pręgierz oraz kolorowe domki budnicze.

14:00 Obiad

15:00 Przejście na Ostrów Tumski *Zalecane przejście na piechotę ulicami Wielka – Chwaliszewo – most Chrobrego (ok. 1 km). W razie niepogody możliwy przejazd grupy autokarem ze Starego Miasta na parking dla autobusów przy ulicy Panny Marii, w bezpośrednim sąsiedztwie katedry.*

15:30 Zwiedzanie bazyliki archikatedralnej
Zwiedzanie obejmuje nawę główną wraz z wieńcem kaplic oraz wstęp do podziemi, w których znajdują się relikty jednych z najstarszych budowli sakralnych w Polsce, ponadto pokaz filmowy przybliżający dzieje poznańskiej katedry. Bilety: normalny 6 zł, ulgowy 5 zł. Więcej na: www.katedra.archpoznan.pl

16:30 Zwiedzanie Śródki (najmniejszej dzielnicy Poznania)
Trasa obejmuje ulicę Ostrówek, Rynek Śródecki wraz ze słynnym muralem Opowieść śródecka z trębaczem na dachu i kotem w tle *oraz kościół św. Małgorzaty. Czas zwiedzania to około 30 minut.*

17:30 Przejazd do miejsca noclegowego | Czas wolny

PARKINGI DLA AUTOKARÓW W POZNANIU

1. al. Marcinkowskiego, naprzeciwko Muzeum Narodowego
Do 15 minut bezpłatnie, potem koszt wg stawek strefy płatnego postoju
miejsca 9

2. ul. Panny Marii, Ostrów Tumski (przy katedrze)
Brak opłat
miejsca 11

3. ul. Bydgoska, przy ICHOT Brama Poznania
Brak opłat
miejsca 10

4. ul. Estkowskiego
Do 15 minut bezpłatnie, potem koszt wg stawek strefy płatnego postoju
miejsca 6

5. ul. Stawna
W godzinach 8:00–18:00 parkowanie dozwolone tylko do 15 minut. W godzinach 18:00–8:00 bez ograniczeń
miejsca 3

GDZIE ZJEŚĆ W POZNANIU?

1. Pierożek i Kompocik
ul. Półwiejska 26
kuchnia polska

2. Pyra Bar
ul. Strzelecka 13
kuchnia regionalna nowoczesna

3. Wiejskie Jadło
Stary Rynek / ul. Franciszkańska
kuchnia polska

4. Manekin
ul. Kwiatowa 3
naleśnikarnia

5. W Bramie
ul. Fredry 7
kuchnia włoska/pizzeria

6. ProPorcja
ul. Jana Pawła II 28
kuchnia międzynarodowa

7. Antrejka
pl. Cyryla Ratajskiego 9
kuchnia regionalna

8. Bar Metka
ul. Zeylanda 3
kuchnia regionalna

9. Hyćka
Rynek Śródecki 17
kuchnia regionalna

10. Ratuszova
Stary Rynek
kuchnia polska

GDZIE SPAĆ W POZNANIU?

1. Hotel Ibis
ul. Kazimierza Wielkiego 23

2. Focus Hotel
ul. Serafitek 4

3. Hotel B&B Poznań
pl. Wolności 16

4. DeSilva Premium Poznań
ul. Piekary 5

5. Hotel Poznański
ul. Krańcowa 4, Luboń

6. Campanile
ul. św. Wawrzyńca 96

7. Hotel Lechicka
ul. Lechicka 101

3 DZIEŃ

09:00 Przejazd na trasie Poznań – Dziekanowice
Parking dla autokarów przed wejściem na teren muzeum (10 zł).

09:40 Zwiedzanie Ostrowa Lednickiego (Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy)
Sugerowana trasa obejmuje Mały Skansen, położony nad brzegiem jeziora Lednica oraz wyspę Ostrów Lednicki, na której znajdują się relikty grodu i palatium z czasów Mieszka I i Bolesława Chrobrego. Dostęp na wyspę promem, który jednorazowo zabiera do 50 osób. Bilety: normalny 20 zł, ulgowy 10 zł. Przewodnik: 150 zł. Więcej na: www.lednicamuzeum.pl

12:00 Przejazd na trasie Dziekanowice – Gniezno

12:30 Zwiedzanie Wzgórza Lecha w Gnieźnie
Centrum historycznego założenia stanowi gotycka katedra, miejsce koronacji królów Polski i pochówku Świętego Wojciecha. Sugerowana trasa obejmuje zwiedzanie wnętrza katedry, podziemi, Drzwi Gnieźnieńskich – najważniejszego polskiego zabytku sztuki romańskiej oraz Muzeum Archidiecezjalnego. Opcjonalnie wejście na taras widokowy na wieży katedralnej. Karnety dla grup: normalny 28 zł/os., ulgowy 19 zł/os. Więcej na: www.wzgorzelecha.pl

14:00 Obiad

15:30 Zwiedzanie Traktu Królewskiego w Gnieźnie z przewodnikiem
Trakt Królewski to trasa turystyczna łącząca najciekawsze miejsca i obiekty Gniezna, na której przewodnikami jest 5 figur związanych z miastem królów Polski oraz 15 rzeźb królików, opowiadających dzieje poszczególnych ulic i dzielnic Gniezna.

17:00 Zakończenie programu

FOT. ROGALOWE MUZEUM POZNANIA

GDZIE ZJEŚĆ W GNIEŹNIE?

1. Misz-Masz Cafe&Bistro
Rynek 5
kuchnia europejska

2. Ratuszowa
ul. Chrobrego 40
kuchnia europejska

3. Restauracja Hotelu Pietrak
ul. Chrobrego 3
kuchnia europejska

4. Za Drzwiami
ul. Tumska 11
kuchnia polska

5. Ristorante Italiano
ul. Tumska 7
kuchnia włoska

6. Zielony Stół
ul. Tumska 15
kuchnia polska

1

Jak to dawniej na salonach mieszkano

ROGALIN / FOT. JACEK CIEŚLEWICZ

✲ CZAS TRWANIA: **2 dni** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie** SPECJALNE WYMAGANIA: **brak**

Myśląc o dawnych polskich ziemianach i szlachcie, na ogół wyobrażamy sobie drewniany dworek z gankiem, jakby żywcem wyjęty z Mickiewiczowskiego opisu. Jednak do naszych czasów znacznie lepiej zachowały się okazalsze i na ogół późniejsze rezydencje. Od spokojnych klasycznych form, po odważne romantyczne projekty. Odwiedzenie wiekowych siedzib pozwala nam przenieść się w czasy popołudniowych herbatek, kuligów, bogatych strojów, ale i codziennego życia. Na trasie zajrzymy do kilku pałaców, dworów i zamków. W jednych spotkamy się przede wszystkim z kolekcjami sztuki, w innych z kolei zobaczymy, jak wyglądała codzienna toaleta pani domu, wychowanie dzieci czy dbanie o rodzinne interesy.

1 DZIEŃ

10:00 Przyjazd do Gołuchowa

10:15 Zwiedzanie zamku w Gołuchowie
Jeden z najokazalszych wielkopolskich zamków. Swoją niezwykłą formę, która upodabnia go do słynnych zamków z Doliny Loary, zawdzięcza Izabelli Działyńskiej z Czartoryskich. Dobrze zachowane wnętrza połączone są z prezentacją dzieł sztuki, w tym całkiem sporej kolekcji antycznych waz greckich. Pałac otacza potężny park, w którym znajduje się m.in. Pokazowa Zagroda Zwierząt, m.in. żubrów i koników polskich. Bilety dla dzieci i młodzieży w specjalnej cenie 1 zł. Więcej na: www.mnp.art.pl/oddzialy/muzeum-zamek-w-goluchowie/

12:00 Spacer po parku w Gołuchowie

13:30 Obiad

GDZIE ZJEŚĆ?

1. **Restauracja Muzealna – Dom Pracy Twórczej**
Gołuchów, ul. Borowskiego 2
kuchnia polska
2. **Restauracja Zamkowa**
Gołuchów, ul. Jana Kopczyńskiego 1
kuchnia polska
3. **Restauracja Esencja Smaku**
Dobrzyca, ul. Klonów 1A
kuchnia włoska
4. **Gastro Dobrzyca**
Dobrzyca, ul. Różana 11
kuchnia polska/włoska

15:00 Przejazd do Dobrzycy

15:30 Zwiedzanie pałacu w Dobrzycy
Wzniesiony dla rodu Gorzeńskich (a później użytkowany przez Turnów i Czarneckich) pałac jest dzisiaj siedzibą Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy. Przechadzka po wnętrzach to szansa nie tylko, by przyjrzeć się wnętrzom z epoki, ale też poznać liczne historie i opowieści, w tym o domniemanych związkach właścicieli z masonerią. Muzeum oferuje szeroki wachlarz lekcji muzealnych, z których warto skorzystać. Pałac otacza park krajobrazowy, z licznymi budowlami, w tym oranżerią i sztuczną grotą. Bilety: normalny 15 zł, ulgowy 10 zł, ulgowy (do lat 16) 1 zł. Więcej na: www.dobrzyca-muzeum.pl

17:00 Spacer po parku w Dobrzycy

18:00 Przejazd do Folwarku Konnego Hermanów
Zabytkowy folwark z końca XIX wieku przebudowany na wyjątkowy obiekt noclegowy. Historyczne stajnie i budynki gospodarcze, miejsce na ognisko, restauracja z kuchnią regionalną, pełna baza do uprawiania hipiki. W pobliżu szlak wodny Wielka Pętla Wielkopolski oraz wieża widokowa.

18:45 Ognisko w folwarku

Folwark Konny Hermanów dysponuje bogatą ofertą zajęć i programów dla dzieci i młodzieży, począwszy od typowych turnusów konnych dla dzieci uczących się jazdy, po kilkugodzinne spotkania z koniarzami, których celem jest oswojenie z końmi i poznanie ich hodowli. Pozwala to na wydłużenie programu o dodatkowy dzień.

GDZIE SPAĆ?

1. **Folwark Konny Hermanów**
Hermanów 1
2. **Ośrodek w Mickiewiczowskim Centrum Turystycznym w Żerkowie**
Żerków, ul. Jarocińska 35
3. **Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Zaniemyślu**
Zaniemyśl, ul. Poznańska 28

2 DZIEŃ

09:00 Przejazd do Koszut

09:45 Zwiedzanie dworu w Koszutach
Drewniany dwór w Koszutach jest siedzibą Muzeum Ziemi Średzkiej, jednak najważniejsza część ekspozycji poświęcona jest codziennemu życiu rodziny ziemiańskiej z początku XX wieku. Ekspozycję zaaranżowano tak, jakby mieszkańcy dworu tylko na chwilę wyszli, zostawiając zastawę na stole w jadalni, okulary i gazetę na biurku czy kosmetyki w otwartej toaletce. Bilety: normalny 15 zł, ulgowy 10 zł, ulgowy do lat 16 1 zł. Więcej na: www.koszuty.pl

12:00 Przejazd do Środy Wielkopolskiej i obiad

14:00 Przejazd do Rogalina

14:30 Zwiedzanie pałacu w Rogalinie
Wzniesiony dla rodu Raczyńskich pałac w Rogalinie jest modelową rezydencją z drugiej połowy XVIII wieku. Założenie obejmuje pałac z dwoma oficynami, galerię malarstwa, powozownię i liczne budynki gospodarcze. Fenomenalnie odrestaurowane wnętrza

DOBRZYCA / FOT. DARIUSZ BEDNAREK

pozwalają przenieść się w czasy dawnych właścicieli. W sąsiedztwie kościół – mauzoleum Raczyńskich wzorowany na rzymskiej świątyni w Nimes. Bilety i więcej informacji na: www.rogalin.mnp.art.pl

16:00 Spacer po parku
Za pałacem rozciąga się ogród francuski, a dalej park krajobrazowy typu angielskiego. Ten drugi słynie zwłaszcza z wielu pomnikowych dębów, z których najsłynniejsze i najstarsze (liczące nawet 800 lat) noszą imiona Lech, Czech i Rus.

17:00 Zakończenie programu

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Piwnica pod Orłem
Środa Wielkopolska, Stary Rynek 11
kuchnia europejska

2. Restauracja & Pizzeria Nuvola
Środa Wielkopolska, ul. Topolska 2
kuchnia włoska

3. Restauracja Tosca
Środa Wielkopolska, ul. Ignacego Jana Paderewskiego 2
kuchnia włoska

KOSZUTY / FOT. DARIUSZ BEDNAREK

FOLWARK KONNY HERMANÓW / FOT. MICHAŁ NAROJCZYK

2 Królewskie Leszno

LESZNO / FOT. MAREK JANKOWSKI

CZAS TRWANIA: **2 dni** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie** SPECJALNE WYMAGANIA: **brak**

Myśląc o królewskich dziejach Polski, niemal każdy wyobraża sobie od razu Zamek Królewski, Wawel czy gnieźnieńską katedrę. Tymczasem wielkopolskie Leszno też zapisało swój rozdział w historii monarchii, a wywodzący się z tego miasta ród Leszczyńskich wpłynął nie tylko na dzieje Polski, ale też Francji. Jednocześnie, wraz z kontynuatorami swojego dzieła – rodziną Sułkowskich, Leszczyńscy byli oddanymi mecenasami miasta, które w swoim złotym wieku stało się prawdziwym tyglem kulturowym, będąc domem dla Polaków, Niemców, Czechów, Żydów, a nawet Szkotów. Ich śladami można wyruszyć w zachwycającą podróż po dawnych zachodnich kresach Rzeczypospolitej, łącząc odkrywanie dawnych czasów z poznawaniem urokliwych zakątków Pojezierza Leszczyńskiego.

1 DZIEŃ

10:00 Przyjazd do Muzeum Młynarstwa i Rolnictwa w Osiecznej
Prywatne muzeum, prowadzone w formie rodzinnego biznesu, to unikatowe miejsce. Są tu trzy stare wiatraki koźlaki, stojące od wieków na wzgórzu pod Osieczną. Obok nich stanął całkiem nowy wiatrak edukacyjny, w którym każdy może spróbować swoich sił jako młynarz. Muzeum organizuje warsztaty mielenia mąki, pieczenia chleba lub bułeczek. Funkcjonuje tu również kawiarnia oraz sklepik z miodami z własnej pasieki. Więcej na: www.zabytkowe-wiatraki.pl

14:00 Przejazd do Leszna

14:30 Obiad

16:00 Spacer po Lesznie
Sugerowana trasa zwiedzania obejmuje ślady kultur, które niegdyś tworzyły wielonarodowe Leszno. Od barokowej fary św. Mikołaja, przez dawny kościół protestancki (dziś kościół Świętego Krzyża) i dawny zbór braci czeskich (dziś kościół św. Jana), po synagogę. Leszno to miasto wybitnego pedagoga Jana Amosa Komeńskiego i poety Stanisława Grochowiaka, ale też miasto murali i bogatych tradycji szybowniczych.

19:00 Przejazd do miejsca noclegowego
Będzie dobrym pomysłem wybrać miejsce noclegowe położone w Przemęckim Parku Krajobrazowym, nad jednym z licznych w tej okolicy jezior.

GDZIE SPAĆ?

1. **Santana Club**
Wieleń Zaobrzański, ul. Wczasowa 43
2. **Ośrodek Wypoczynkowy Krokus**
Wieleń Zaobrzański, pl. Pielgrzymów 9
3. **Trzy Jeziora Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe**
Wieleń Zaobrzański, ul. Wczasowa 54
4. **Campus Karolina**
Brenno, ul. Plażowa 27

PRZEMĘCKI PK WYSPA KONWALIOWA / FOT. GO FOTO STUDIO GRZEGORZ OLEJARZ

2 DZIEŃ

10:00 Rekreacja nad jeziorami Przemęckiego Parku Krajobrazowego
W tej obfitej w jeziora i lasy okolicy można do woli wybierać pomiędzy klasycznymi formami wypoczynku, takimi jak plażowanie i korzystanie z licznych kąpielisk, jak również zorganizować dla uczniów krótki spływ kajakowy po Szlaku Konwaliowym (2–3 godz.)

14:00 Obiad

15:30 Przejazd do Rydzyny

16:00 Spacer po Rydzynie
Modelowe barokowe miasteczko, które mimo niewielkiej skali pełnymi garściami czerpie z takich założeń urbanistyczno-pałacowych jak Wilanów czy Wersal. Rynek z ratuszem połączone szeroką aleją z zamkiem, urokliwe barokowe kamienice oraz rzadki w Wielkopolsce słup maryjny.

16:30 Zwiedzanie zamku w Rydzynie
Rydzyński zamek został zbudowany przez pokolenia rodów Leszczyńskich i Sułkowskich. Przez pewien czas mieszkał w nim przyszły król Polski Stanisław Leszczyński, a sama budowla to świetny przykład barokowej rezydencji. Wyjątkowo interesująca jest ogromna, bogato zdobiona sala balowa z wielkim freskiem ukazującym apoteozę zaślubin Aleksandra Sułkowskiego z Aleksandrą Przebendowską. W obiekcie funkcjonuje hotel i restauracja, możliwe jest zwiedzanie z przewodnikiem. Bilety: normalny 25 zł, ulgowy 15 zł. Więcej na: www.zamek-rydzyna.com.pl

18:00 Zakończenie programu

W drodze powrotnej z Leszna i Rydzyny, po przejechaniu ok. 30 km, warto zatrzymać się na chwilę w Głogówku koło Gostynia, gdzie na wzgórzu nazywanym Świętą Górą wznosi się potężna barokowa bazylika, zbudowana na wzór ikonicznego kościoła Santa Maria della Salute w Wenecji. Bazyliką opiekuje się zakon filipinów. Wieńcząca ją kopuła jest największa w Polsce. Pod świątynią znajdują się udostępnione do zwiedzania krypty.

SALA BALOWA W ZAMKU W RYDZYNIE / FOT. JACEK CIEŚLEWICZ

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Zielona Antresola
Leszno, ul. Zielona 14
kuchnia regionalna/naleśnikarnia

2. Primavera
Leszno, Rynek 12
kuchnia europejska

3. Figa z Makiem
Leszno, ul. Wolności 6
lunche i przekąski

4. Cela pod różą
Leszno, ul. Więzienna 16
pierogarnia

5. Restauracja hotelu Akwawit
Leszno, ul. św. Józefa 5
kuchnia polska/europejska

6. Restauracja Pireus Leszno
Leszno, ul. Grunwaldzka 133
kuchnia polska

7. Pizzeria Tutti Santi
Leszno, ul. Niepodległości 75A
kuchnia włoska

8. Rydzynianka
Rydzyna, ul. Rzeczypospolitej 4
kuchnia polska/europejska

9. U Króla Stanisława
Rydzyna, pl. Zamkowy 1 (restauracja w hotelu zamku)
kuchnia polska

10. Pierogarnia u Kowolki
Kłoda 41a
kuchnia polska – pierogi

WIATRAK-KOŹLAK W OSIECZNEJ / FOT. MAREK JANKOWSKI

3

Na północnych krańcach Wielkopolski

PILSKIE MUZEUM WOJSKOWE

Tę wycieczkę można zrealizować pociągami Kolei Wielkopolskich! Bądź eko i poznaj Wielkopolskę z okien pociągu.

Koleje Wielkopolskie

CZAS TRWANIA: **2 dni** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie** SPECJALNE WYMAGANIA: **brak**

Miejsca położone na skraju Wielkopolski nie są wcale mniej ciekawe niż te w centralnej części regionu. Podróż na północ województwa pozwoli przenieść się w czasie i poznać kulturę ludową unikatowej ziemi złotowskiej, przymierzyć się do wojskowych pojazdów i samolotów, posłuchać militarnych opowieści przy ognisku, a następnego dnia z pełną parą ruszyć na wycieczkę kolejką wąskotorową.

1 DZIEŃ

10:00 Przyjazd do Muzeum Ziemi Złotowskiej w Złotowie, udział w lekcji muzealnej

Złotów to urokliwe miasteczko znajdujące się na terenie Krajny, która swoją nazwę wzięła od położenia na skraju państwa Polan. Region ten charakteryzuje się ciekawą kulturą ludową wynikającą z jego odrębności. Wielu ciekawostek można dowiedzieć się w trakcie lekcji muzealnej połączonej ze zwiedzaniem Muzeum Ziemi Złotowskiej. Grupa ma możliwość zapoznania się ze zbiorami archeologicznymi, najstarszymi zabytkami Krajny, odkrycia historii Złotowszczyzny pod zaborami i panowaniem Trzeciej Rzeszy oraz zobaczenia pamiątek z tamtych czasów. Przechadzając się po pokojach mieszczańskich sprzed stu lat (są to salonik, sypialnia i gabinet), dzieci i młodzież uzmysławiają sobie, jak żyło się bez elektryczności i łazienki. Bilety: normalny 5 zł, ulgowy 3 zł, udział w lekcji muzealnej 2 zł. Przewodnik: 25 zł. Więcej na: www.muzeum-zlotow.pl

11:00 Spacer do Zagrody Krajeńskiej

11:30 Zwiedzanie Zagrody Krajeńskiej w Złotowie, udział w lekcji muzealnej

W małym skansenie znajduje się zagroda z XVIII wieku z budynkiem mieszkalnym i budynkami gospodarczymi. Zagroda przybliża tradycyjne budownictwo Krajny Złotowskiej, które od XVIII wieku charakteryzowało się techniką szachulcową. Dodatkową atrakcją są tutaj koło wodne i kuźnia. Ciekawostką w zagrodzie jest Ścieżka Zmysłów – konstrukcja pozwalająca odkrywać naturę poprzez dotyk. Bilety: normalny 5 zł, ulgowy 3 zł, udział w lekcji muzealnej 2 zł. Przewodnik: 25 zł. Więcej na: www.muzeum-zlotow.pl/zwiedzanie-zagrody-krajenskiej/

Symbolem Złotowa jest jeleń. Jego pomnik znajduje się przed ratuszem, pod który można się przespacerować. Na życzenie spiżowy jeleń wykona obrót wokół własnej osi przy akompaniamencie porykiwań godowych. Wystarczy tylko wysłać SMS o treści „JELEN" pod numer 74480 (koszt 4zł + VAT).

12:30 Obiad

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Restauracja Cechowa
Złotów, ul. Cechowa 11
kuchnia polska

2. Restauracja CWK Zacisze
Złotów, ul. Wioślarska 4
kuchnia polska

3. Primavera
Złotów, ul. Słoneczna 25a
pizza

4. Palm Beach Mała Gastronomia
Złotów, ul. Bohaterów Westerplatte 19B
fast food

5. Magazyn Bistro
Złotów, ul. Wojska Polskiego 16a
kuchnia europejska

14:00 Przejazd do Pilskiego Muzeum Wojskowego

15:40 Zwiedzanie Muzeum Wojskowego w Pile

Pilskie Muzeum Wojskowe powstało z inicjatywy pasjonatów militariów. Znajduje się ono na terenie dawnego lotniska wojskowego. Muzeum przedstawia eksponaty związane z historią miasta i wojsk w nim stacjonujących. W oryginalnych schronohangarach z czasów PRL-u zgromadzono samoloty, pojazdy opancerzone, czołgi, systemy łączności i dowodzenia. Wiele pojazdów i samolotów jest otwartych, można więc nie tylko obejrzeć je z zewnątrz, ale także zajrzeć do środka. Więcej na: www.pmw.pila.pl

17:40 Integracyjne ognisko z pieczeniem kiełbasek na terenie muzeum

Nie lada przygodą może być przejażdżka historycznym wozem opancerzonym. Takie atrakcje również są możliwe w Pilskim Muzeum Wojskowym.

19:30 Przejazd do miejsca noclegowego

GDZIE SPAĆ W PILE?

1. Motel Orion
Piła, ul. Henryka Siemiradzkiego 16

2. Hotel Gromada
Piła, al. Piastów 15

3. Ośrodek Turystyczno-Wypoczynkowy „Płotki" koło Piły
Piła-Płotki (w kierunku na Zelgniewo)

4. Noclegi Stara Wozownia
Piła, ul. Pułkownika Michała Zioły 37

DZIEŃ 2

10:00 Śniadanie i wykwaterowanie

11:00 Przejazd do Białośliwia

11:30 Wycieczka Wyrzyską Koleją Powiatową i zwiedzanie lokomotywowni

Wyrzyska kolejka jest wyjątkowa pod względem rozstawu szyn – wynosi on zaledwie 600 mm (w przypadku wąskotorówek zwykle jest to 750 mm). Taki rozstaw szyn sprawiał, że torowiska można było budować praktycznie w każdym terenie, nawet wśród lasów i pagórków, którymi usiana

WYRZYSKA KOLEJ WĄSKOTOROWA / FOT. JAKUB GOŁĘBECKI

jest okolica. Budowę kolejki zainicjowali właściciele ziemscy, gdy podpatrzyli podobne rozwiązania na Światowej Wystawie Techniki w Paryżu w 1889 roku. Uznali wówczas, że ułatwi to transport towarów i pracowników do ich majątków ziemskich i manufaktur. Dziś przejazdy turystyczne odbywają się na odrestaurowanej trasie liczącej kilkanaście kilometrów, a pociąg ciągnie zabytkowa lokomotywa spalinowa lub parowóz.

14:00 Przerwa obiadowa w trakcie trasy powrotnej i zakończenie wyjazdu

ZAGRODA KRAJEŃSKA W ZŁOTOWIE / FOT. ROBERT CIERNIAK

4 Na warciańskich rozlewiskach

ROZLEWISKA WARTY W OKOLICY PYZDR / FOT. PIOTR GOŁĘBNIAK

CZAS TRWANIA: **2 dni** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie**
SPECJALNE WYMAGANIA: **buty do wędrówek, najlepiej nieprzemakalne**

Wijąca się leniwie wstęga Warty kształtuje charakter Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego. W tym miejscu rzeka zachowała swój naturalny charakter, tworząc przepiękne rozlewiska, starorzecza oraz mokradła. Co roku wiosną rozgrywa się tu niezwykły spektakl, gdy przelatują i gniazdują tysiące ptaków. Trudne do gospodarowania tereny od zawsze przyciągały też cystersów, szukających spokojnego miejsca do pracy i modlitwy. Po zakonnikach pozostał fenomenalny zespół klasztorny w Lądzie, jeden ze skarbów Szlaku Piastowskiego. Niezwykłej historii dotkniemy również w pobliskich Pyzdrach, gdzie odkryjemy, że to niewielkie miasto znacząco zapisało się w dziejach naszego kraju.

1 DZIEŃ

10:00 Przyjazd do Ośrodka Edukacji Przyrodniczej w Lądzie
Siedzibą ośrodka jest zabytkowy, odrestaurowany dwór szlachecki, wokół którego rozpościera się park z kilkoma pomnikami przyrody. To idealna baza do poznawania parku krajobrazowego, dysponująca miejscami noclegowymi dla grup szkolnych oraz bogatą ofertą zajęć edukacyjnych. Więcej na: www.zpkww.pl

10:30 Zajęcia edukacyjne w OEP w Lądzie

12:30 Spacer po rozlewiskach Warty
Do wyboru dwie ścieżki dydaktyczne: Krzynica (6 km) oraz Ląd Lądek (9 km). Wybór trasy należy dostosować do wieku i kondycji uczestników. W obu przypadkach niezbędny jest powrót autokarem.

14:30 Obiad

16:30 Zwiedzanie dawnego opactwa cysterskiego w Lądzie
Założony, według tradycji, w 1145 roku klasztor cysterski w Lądzie jest jednym z najstarszych w Polsce, a zarazem jednym z najpiękniejszych. Nic dziwnego, że wyróżniony został tytułem Pomnika Historii. Choć większa część budowli jest dziełem mistrzów baroku, jednak najcenniejszy jej fragment stanowi gotyckie oratorium św. Jakuba. Zwiedzanie wyłącznie z przewodnikiem. Więcej na: www.wsdts.pl

18:00 Powrót do miejsca noclegowego

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Lawendowa Weranda
Ląd, ul. Lawendowa 17
kuchnia polska/europejska

2. Bistro Poligon
Zagórów, ul. Kościelna 2
kuchnia polska

3. Restauracja Kacprowy
Słupca, ul. Stanisława Moniuszki 2G
kuchnia włoska

LĄD NAD WARTĄ / FOT. ŁUKASZ ZANDECKI

2 DZIEŃ

10:00 Wyjazd z miejsca noclegowego

10:30 Postój przy pałacu biskupim w Ciążeniu
Rokokowy pałac należał niegdyś do biskupów poznańskich, był jedną z ich ulubionych rezydencji. Dzisiaj mieści się tam Dom Pracy Twórczej UAM, jednak ogród jest dostępny dla zwiedzających. Z wysokiej skarpy rozciąga się wspaniała panorama Warty.

11:30 Postój na punkcie widokowym w Pietrzykowie
Znajdujący się przy drodze nr 466 punkt widokowy umożliwia podziwianie ciekawych wydm śródlądowych. Choć powstały one z piasków w dolinie Warty, przypominają te znane wszystkim znad morza.

12:00 Zwiedzanie Pyzdr
Wielka historia w małym mieście – tak najlepiej opisać Pyzdry. W mieście tym Kazimierz Wielki ukrywał się przed Krzyżakami, tutaj miał miejsce pierwszy wystrzał z armaty w Polsce, a w czasach zaborów to tutaj kończyła się władza carów.

Trasa zwiedzania rozpoczyna się przy największym muralu w Wielkopolsce, opowiadającym historię i legendy miasta. Dalej nadwarciańskim bulwarem prowadzi do Muzeum Regionalnego Ziemi Pyzdrskiej (dwa oddziały: w dawnym klasztorze oraz w zabytkowym domu podcieniowym), do kościoła pobernardyńskiego i przez rynek do pyzdrskiej fary. Trasa kończy się na przystani nad Wartą.

14:30 Obiad

16:00 Zwiedzanie zabytkowego wiatraka
Wiatrak typu holender posadowiony na wzgórzu w południowej części Pyzdr jest w pełni odrestaurowanym i sprawnym urządzeniem. Zwiedzanie obejmuje nie tylko zapoznanie się z kulisami pracy dawnych młynarzy, ale pozwala prześledzić cały proces powstawania pieczywa w ramach zajęć „Od ziarenka do bochenka". Rezerwacja poprzez Muzeum Regionalne Ziemi Pyzdrskiej: www.wystrzalowepyzdry.pl

18:00 Zakończenie programu

W pobliskiej Wrześni warto odwiedzić Muzeum Regionalne im. Dzieci Wrzesińskich upamiętniające historię grupy polskich uczniów, którzy stawili czoła germanizacji w szkole, jakiej doświadczyli na początku XX wieku. Września to ciekawe, bardzo zadbane miasto, dlatego spacer jej uliczkami od pałacu na Opieszynie, przez rynek do gotyckiej fary będzie równie dobrym pomysłem.

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Papu
Pyzdry, Rynek 15
pizzeria

2. Bar Perkoz
Pyzdry, ul. Nadrzeczna 5
kuchnia polska

3. Bistro Przystanek 21
Pyzdry, ul. Wrzesińska 21
fast food

GDZIE SPAĆ?

1. Dom Pracy Twórczej UAM w Ciążeniu
Ciążeń, ul. Wolności 33

2. Hotel Boss ***
Miłosław, pl. Wiosny Ludów 16

3. Hotel Kosmowski ***
Września, ul. Wrocławska 43

4. Hostel Azymut
Września, ul. Przemysłowa 9a

5. Hotel Jola **
Zasutowo, ul. Kwiatowa 1

MURAL W PYZDRACH / FOT. ARCH. WOT

5

Od Napoleona do Niemena

PAŁAC W WITASZYCACH / FOT. KAROL BUDZIŃSKI

CZAS TRWANIA: **2 dni** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie** SPECJALNE WYMAGANIA: **brak**

Co wspólnego mają ze sobą cesarz Francuzów, Adam Mickiewicz i Czesław Niemen? Tego pierwszego opiewał w *Panu Tadeuszu* ten drugi, a akcja dzieje się na Litwie, z której notabene Niemen pochodził. A co, jeśli do tego zestawienia dodamy jeszcze Dartha Vadera, Ryszarda Riedla i Marka Piekarczyka? Wtedy intryga zrobi się gęsta niczym dobra wielkopolska czernina, a rozwiązanie zagadki znajdziemy, podróżując w okolicach Jarocina.

1 DZIEŃ

09:00 Przyjazd do Jarocina

09:15 Wizyta w Spichlerzu Polskiego Rocka
Jedyne takie miejsce w Polsce w całości poświęcona polskiej muzyce rockowej oraz pierwszemu, legendarnemu już Festiwalowi w Jarocinie. Na kilku poziomach dawnego spichlerza (stad nazwa) znajduje się kilkadziesiąt interaktywnych stanowisk i kilkaset eksponatów związanych z rozwojem muzyki. Od Niebiesko-Czarnych i Czesława Niemena po Siekierę, Dezertera i Dżem. Spichlerz Polskiego Rocka oferuje liczne zajęcia dla grup, dysponuje również sklepem z pamiątkami i barem. Bilety grupowe: normalny 10 zł/os., 7 zł/os. ulgowy. Przewodnik: 40 zł. Więcej na: www.spichlerzpolskiegorocka.pl

12:00 Spacer po mieście
Jarocin to nie tylko festiwal, ale rockowe klimaty można tu spotkać na każdym kroku – chociażby w postaci licznych murali i street artu, z których część ma już status kultowych. Do zobaczenia jest również bardziej klasyczna historia miasta, w tym świetnie odrestaurowany pałac Radolińskich (w nim kolejny oddział muzeum), urokliwy rynek z barokowym kościołem św. Marcina.

14:00 Obiad

15:20 Przejazd do Witaszyc

16:00 Zwiedzanie Muzeum Dwóch Imperiów
Wyjątkowe prywatne muzeum zrodzone z pasji pana Tomasza Klauzy, którego obiektem fascynacji stała się epoka napoleońska. Można tu zobaczyć nie tylko ogromne dioramy najważniejszych bitew i liczne pamiątki z epoki, ale też najprawdziwszy, certyfikowany włos cesarza. Synowie właściciela za cel zainteresowań obrali inne muzeum – to galaktyczne i w ich zbiorach znajdują się dziesiątki obiektów związanych z uniwersum gwiezdnych wojen. *Więcej na: www.palacumyslu.pl*

17:30 Przejazd do miejsca noclegowego

POMNIK GLANA W JAROCINIE / FOT. ARTUR KRYSZTOFIAK

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Morena MCT
Żerków, ul. Parkowa 1
kuchnia polska

2. Tłusty Indyk
Żerków, ul. Mickiewicza 25
kuchnia polska

3. Gospoda pod Rozbrykanym Kucykiem
Hermanów 1
kuchnia polska

4. Plejada Dań
Jarocin, ul. Paderewskiego 11
kuchnia polska

5. City Café
Jarocin, ul. Gołębia 2
kuchnia francuska

6. Majowa
Jarocin, ul. Popiełuszki 1
kuchnia polska/włoska

7. Restauracja Słoneczna
Jarocin, al. Niepodległości 34a
kuchnia polska

8. Restauracja Hotel Jarota
Jarocin, ul. Sportowa 6
kuchnia polska

9. Restauracja Bryllandia
Witaszyce, ul. Piaskowa 28
kuchnia polska

2 DZIEŃ

10:30 Zwiedzanie Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie *Warto wiedzieć, że Adam Mickiewicz nie tylko bywał w Wielkopolsce, ale że tutaj zasłyszał wiele historii, które potem utrwalił na kartach* Pana Tadeusza. *Pamięć o tym pielęgnuje Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie, ulokowane w dawnym pałacu rodziny Gorzeńskich. Wieszcz przebywał tutaj przez jakiś czas, próbując przedostać się do Warszawy, by nieść pomoc powstańcom listopadowym. Niezależnie od powodów niepowodzenia tego przedsięwzięcia wizyta w Wielkopolsce była jego ostatnim kontaktem z krajem. Dla dzieci i młodzieży bilety w specjalnej cenie 1 zł. Więcej na: www.mnp.art.pl/oddzialy/muzeum-a-mickiewicza-w-smielowie/*

13:00 Obiad

14:30 Spływ kajakowy na Warcie *Rzeka Warta, fragment szlaku Wielkiej Pętli Wielkopolski, to idealny pomysł na spływ kajakowy nawet dla początkujących kajakarzy. Przy jego organizacji warto skorzystać*

FOT. ARCH. SPICHLERZA POLSKIEGO ROCKA

z usług jednej z licznych firm z Żerkowa czy Miłosławia. Polecana trasa to Pogorzelica – Dębno lub Pogorzelica – Hermanów.

Alternatywnie: Wycieczka piesza po Żerkowsko-Czeszewskim Parku Krajobrazowym
Dla grup, które nie przepadają za wodą, polecamy pieszą wycieczkę po Żerkowsko-Czeszewskim Parku Krajobrazowym, a szczególnie po okolicach rezerwatu Czeszewski Las – najstarszego rezerwatu przyrody w Wielkopolsce.

17:30 Zakończenie programu

GDZIE SPAĆ?

1. Niepubliczne Schronisko Młodzieżowe – Pałac Radolińskich w Jarocinie
Jarocin, ul. Park 3

2. Schronisko Młodzieżowe w Roszkowie „Stowarzyszenie Rodzina – Szkoła – Gmina”
Jarocin, Roszków 59a

3. Hostel Światowit
Jarocin, ul. Śródmiejska 11

4. Folwark Konny Hermanów
Hermanów 1

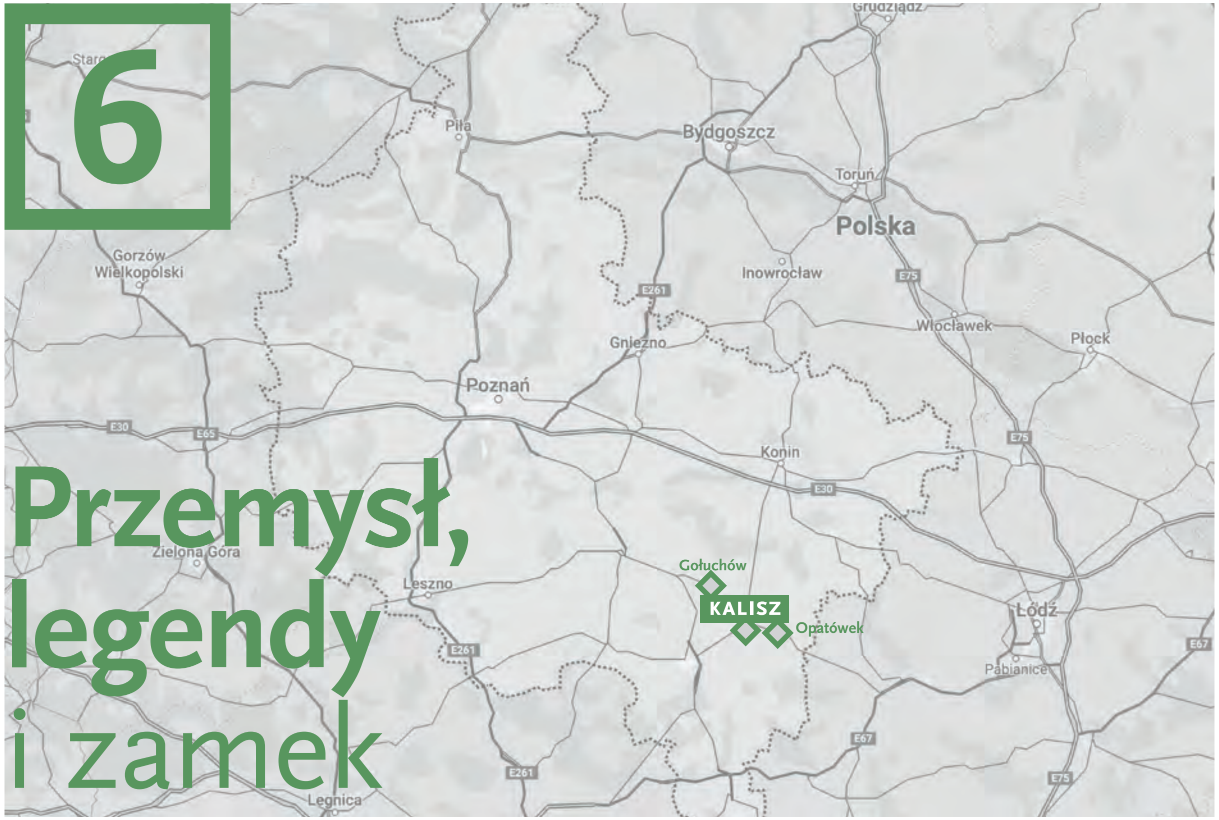
5. Ośrodek w Mickiewiczowskim Centrum Turystycznym w Żerkowie
Żerków, ul. Jarocińska 35

ŚMIEŁÓW / FOT. DARIUSZ BEDNAREK

6

Przemysł, legendy i zamek

GOŁUCHÓW / FOT. RYSZARD SZYMAŃSKI

* CZAS TRWANIA: **2 dni** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie** SPECJALNE WYMAGANIA: **brak**

Wyjazd w okolice Kalisza pozwoli poznać średniowieczne miejskie legendy, odkryć tajniki XIX-wiecznego przemysłu, a także zwiedzić zamek niczym znad francuskiej Loary. Na koniec warto udać się na spacer po parku, by bliżej poznać przedstawicieli polskiej przyrody i odkryć leśne tajemnice w znajdującym się tam muzeum.

1 DZIEŃ

09:15 Przyjazd do Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku, zwiedzanie muzeum, lekcja muzealna lub warsztaty
Muzeum mieści się w fabryce sukienniczej z 1824 roku. Klasycystyczny budynek jest zabytkiem techniki z zachowaną na pięciu kondygnacjach wewnętrzną konstrukcją drewnianą i żeliwnymi schodami. Produkowano tutaj wysokiej jakości sukno od 1826 roku do okresu wielkiego kryzysu gospodarczego w XX wieku. W dawnych pomieszczeniach fabrycznych prezentowane są wystawy stałe, które obrazują rozwój różnorodnych gałęzi przemysłu od tkactwa i koronkarstwa począwszy, przez drukarnie, produkcję ceramiki i urządzeń gospodarstwa domowego, na kolekcji fortepianów skończywszy. Możliwość realizacji lekcji muzealnych i warsztatów (m.in. czerpanie papieru, druk na tkaninie). Bilety: normalny 10 zł, ulgowy 5 zł, warsztaty 10 zł/os. Przewodnik: 40 zł. Lekcja muzealna: 40 zł od grupy. Więcej na: www.muzeumopatowek.pl

11:15 Przejazd do Kalisza

12:00 Zwiedzanie Centrum Kaliskich Baśni i Legend w baszcie Dorotka
W oryginalnej średniowiecznej baszcie pozostałej z niegdyś otaczających Kalisz murów miejskich można przenieść się w świat baśni i legend. Multimedialna wystawa przedstawia wczesnośredniowieczny gród na kaliskim Zawodziu, lokacje miasta i jego najstarsze budowle, a także wydarzenia z czasów piastowskich. Na zwiedzających czekają też animowane filmy z najbardziej znanymi kaliskimi legendami. Bilety: normalny 6 zł, ulgowy 4 zł.

13:15 Obiad

14:30 Zwiedzanie ekspozycji multimedialnej w kaliskim ratuszu
Zwiedzanie wystawy w ratuszu to klucz do poznania miasta. Spacerując od piwnic po szczyt wieży, można odkryć kaliskie historie od czasów rzymskich, kiedy był tu ważny ośrodek na Szlaku Bursztynowym, przez średniowiecze i aglomerację kalisko-ostrowską, aż po wieżę, z której rozciąga się widok na dzisiejsze miasto. W kolejnych blokach tematycznych zaprezentowano ciekawe rozdziały historii grodu nad Prosną. Wszędzie opowieść jest urozmaicana multimediami. Szczególne wrażenie robi też wnętrze ponadstuletniego ratuszowego zegara. Bilety: normalny 8 zł, ulgowy 5 zł.

16:00 Spacer po Kaliszu z przewodnikiem lub przejazd autobusem „ogórkiem" z przewodnikiem
Sugerowana trasa obejmuje Rynek Główny z ratuszem, katedrę św. Mikołaja, kamienny most, planty oraz park miejski z widokiem na Teatr im. Wojciecha Bogusławskiego. Obowiązkowym akcentem jest spróbowanie oryginalnych kaliskich andrutów, czyli delikatnych, słodkich wafli wypiekanych tylko w tym mieście.

17:30 Zakwaterowanie w hotelu, czas wolny i kolacja

Alternatywą do zwiedzania Centrum Kaliskich Baśni i Legend w baszcie Dorotka może być wizyta w Rezerwacie Archeologicznym Zawodzie przedstawiającym czasy wczesnośredniowieczne.

GDZIE ZJEŚĆ W KALISZU?

1. Komoda
ul. Niecała 6a
kuchnia polska

2. Mamma Mia
Główny Rynek 3
pizzeria

3. Bajeczny
ul. Targowa 2-4
bar mleczny

4. Paparapa
ul. Babina 11
kuchnia wegetariańska

5. KTW Park
Park Miejski 2
kuchnia europejska

6. Roma
ul. Chopina 9
kuchnia włoska

7. Piwnica Ratuszowa
Główny Rynek 20
kuchnia polska

8. Barwy
ul. Franciszkańska 7
kuchnia włoska

9. Tutti Santi
ul. Górnośląska 71
pizzeria

10. Karafka
ul. Górnośląska 10
naleśnikarnia

GDZIE SPAĆ W KALISZU?

1. Hotel Seven Kalisz
ul. Częstochowska 77

2. Hotel Calisia
ul. Nowy Świat 1/3

3. Hotel Europa
al. Wolności 5

4. E. T. Hotel
ul. Tuwima 6

5. Baba Hostel
ul. Babina 19

6. Hotel Bursztyn
ul. Łódzka 29

2 DZIEŃ

09:00 Śniadanie i wykwaterowanie

09:45 Przejazd do Gołuchowa

10:15 Zwiedzanie zamku w Gołuchowie z przewodnikiem
Zamek przypominający te z Doliny Loary zachwyca pięknem strzelistych wieżyczek i arkadowego dziedzińca, a w jego wnętrzach mieści się oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu. Zaprezentowano tam m.in. kolekcje antycznych waz, kunsztowne meble i obrazy. Część eksponatów pochodzi ze zbiorów dawnej właścicielki zamku Izabelli z Czartoryskich Działyńskiej. Bilety dla dzieci i młodzieży w specjalnej cenie 1 zł. Więcej na: www.mnp.art.pl/oddzialy/muzeum-zamek-w-goluchowie/

12:15 Zwiedzanie Pokazowej Zagrody Zwierząt oraz Muzeum Leśnictwa
W otaczającym zamek parku znajduje się arboretum i Pokazowa Zagroda Zwierząt, gdzie można z bliska popatrzeć m.in. na żubry i koniki polskie. Działa tam również Ośrodek Kultury Leśnej, który w prowadzonym przez siebie Muzeum Leśnictwa prezentuje różne aspekty związane z lasami i gospodarką leśną. Od znaczenia lasów w ekosystemie i ochrony przyrody, przez gospodarcze wykorzystanie lasów dawniej i dzisiaj, po wpływ, jaki tereny leśne miały na malarstwo, rzeźbę czy literaturę. Więcej na: www.okl.lasy.gov.pl

KALISZ – LEGENDA O DOROTCE I MARCINKU / FOT. MAREK JANKOWSKI

14:30 Obiad

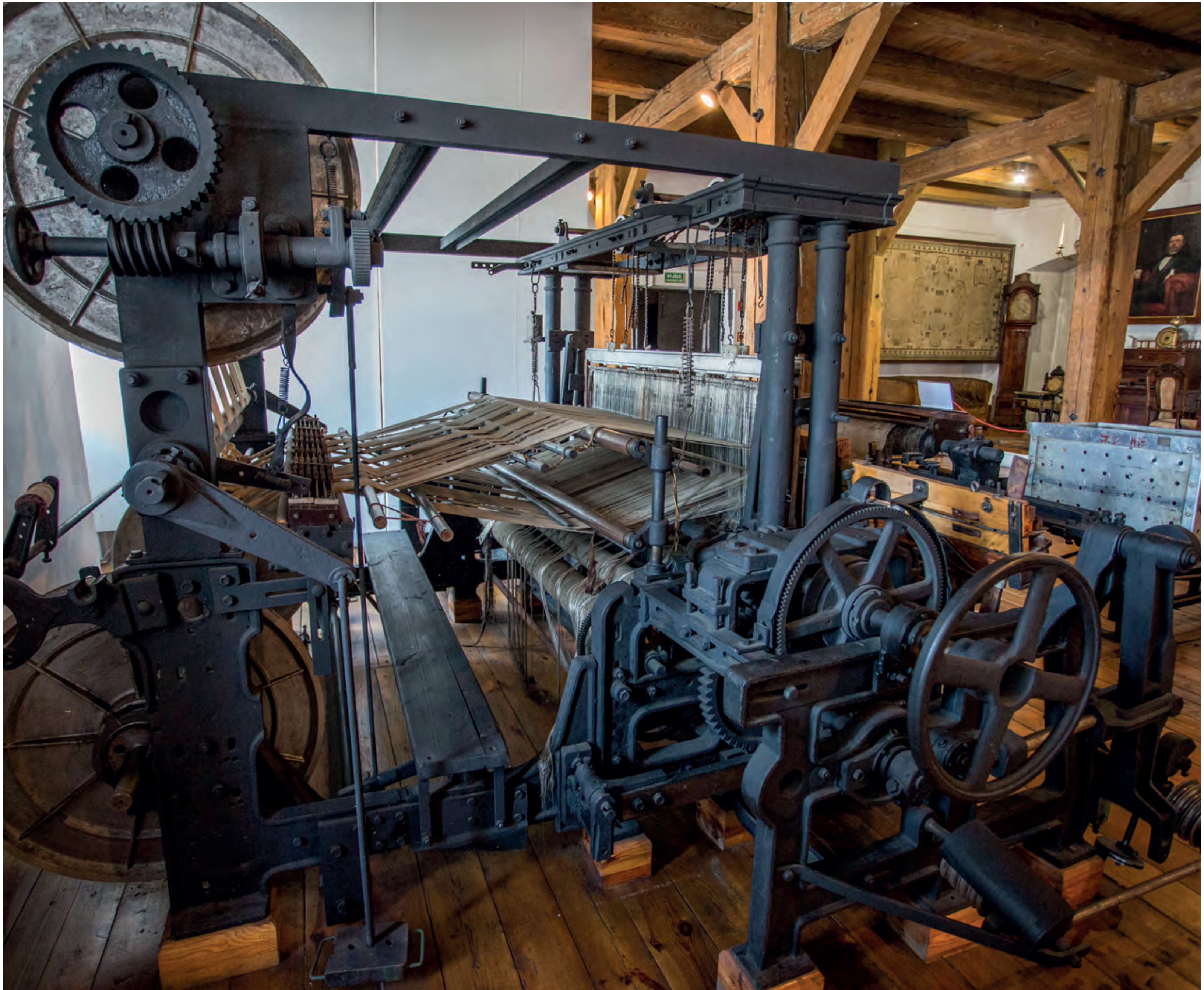
16:00 Zakończenie programu

W Muzeum Leśnictwa można skorzystać z bogatej oferty organizacji zajęć dydaktycznych dla dzieci i młodzieży. Odbywają się one zarówno w salach muzealnych, jak i w parku.

GDZIE ZJEŚĆ?

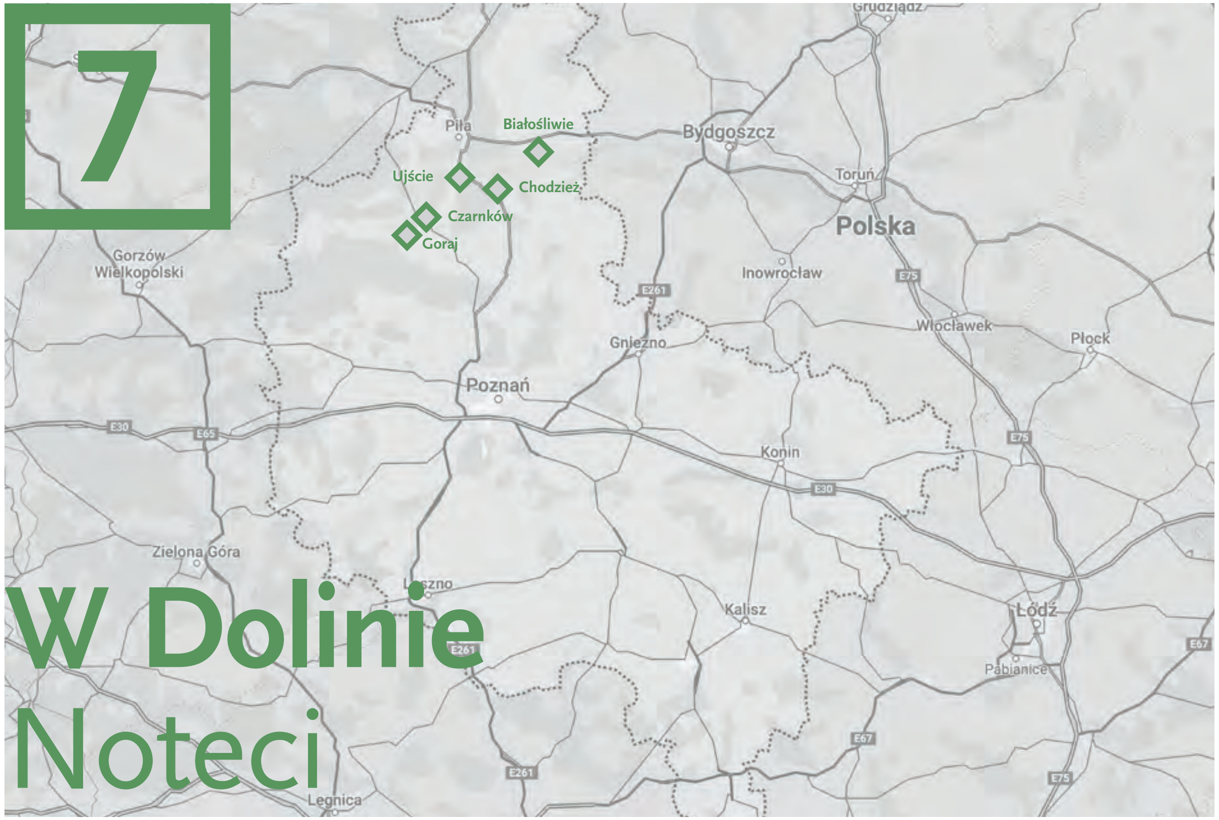
1. Restauracja Muzealna – Dom Pracy Twórczej
Gołuchów, ul. Borowskiego 2
kuchnia polska

2. Restauracja Zamkowa
Gołuchów, ul. Jana Kopczyńskiego 1
kuchnia polska

OPATÓWEK MUZEUM PRZEMYSŁU / FOT. KAROL BUDZIŃSKI

7 W Dolinie Noteci

JEZIORO CHODZIESKIE / FOT. UM CHODZIEŻ

CZAS TRWANIA: **2 dni** MAKS. LICZBA OSÓB: **25 + opiekunowie**
SPECJALNE WYMAGANIA: **strój kąpielowy, strój sportowy, buty do leśnych wędrówek**

Noteć to druga z największych rzek Wielkopolski, kojarzona przede wszystkim jako szlak żeglugowy i kajakowy. Dolina Noteci jest wyjątkowym miejscem do obserwacji ptaków, ale też regionem o bogatej kulturze, położonym nieco z dala od wielkich miast. W takich miejscach czas biegnie inaczej, a wiele śladów przeszłości trwa nie niepokojone przez nikogo.

1 DZIEŃ

10:00 Przyjazd do zamku w Goraju
Wybudowany jako rezydencja myśliwska dla rodziny Hochbergów (znanej przede wszystkim jako ostatni właściciele zamku w Książu) zameczek jest dzisiaj siedzibą szkoły. Wokół rozciągają się malownicze, porośnięte lasem wzgórza nazywane Szwajcarią Czarnkowską, gęsto poprzecinane szlakami pieszymi i rowerowymi.

10:15 Wycieczka piesza po Szwajcarii Czarnkowskiej

12:00 Zajęcia dydaktyczne w Centrum Promocji Lasów Państwowych.
Więcej na: www.pila.lasy.gov.pl/web/cplpgorajzamek

13:30 Przejazd do Czarnkowa

14:00 Obiad

15:30 Zwiedzanie miasta
Położony tuż nad Notecią Czarnków jest małym, nieco sennym, ale bardzo atrakcyjnym wielkopolskim miastem. Wycieczkę najlepiej zacząć w Marinie Czarnków, kierując się następnie przez rynek i dalej wąskimi uliczkami na punkt widokowy na Górze Krzyżowej. Nie sposób pominąć ogromnego trójwymiarowego muralu przy ulicy Rzemieślniczej.

17:00 Przejazd do Ujścia

17:15 Wspinaczka na zabytkową kalwarię w Ujściu
Powstała na przełomie XIX i XX wieku kalwaria wyróżnia się w nizinnej na ogół Wielkopolsce. Do dzisiaj zachowała się zaledwie część zabytkowych kapliczek, jednak krótka wycieczka dostarcza wielu wrażeń. Zwieńczeniem wspinaczki jest wieża widokowa na skraju głębokiej Doliny Noteci.

18:30 Przejazd do miejsca noclegowego

Ujście leży w miejscu historycznej granicy pomiędzy Wielkopolską a Pomorzem. Tutaj podczas potopu szwedzkiego polskie wojska skapitulowały przed królem Szwecji, co opisał w *Trylogii* Henryk Sienkiewicz. Dzisiaj Ujście znane jest przede wszystkim z produkcji szkła, o czym przypomina nie tylko ogromny komin huty, ale również ciekawy pomnik dmuchacza szkła.

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Restauracja Mocca
Czarnków, pl. Wolności 4
kuchnia międzynarodowa

2. Jadłodajnia Osiedlowa Rodzinne Smaki
Czarnków, ul. Przemysłowa 2a
kuchnia polska

3. Tawerna Rataje
Rataje, ul. Margonińska 35a
kuchnia śródziemnomorska

4. Byk na Wypasie
Chodzież, ul. Piekary 13
burgery

5. Restauracja Wielkopolanka
Chodzież, ul. Kościuszki 31
kuchnia polska

2 DZIEŃ

10:00 Przyjazd do Chodzieży

10:30 Wycieczka statkiem spacerowym Chodzieżanka po Jeziorze Chodzieskim
Jednostka zabiera jednorazowo na pokład 12–15 osób, dlatego należy podzielić grupę na dwie części. Pozostałe osoby mogą w międzyczasie korzystać z bogatej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej nad brzegiem jeziora lub skorzystać z pobliskiej pływalni.

13:30 Obiad

15:00 Przejazd do Białośliwia

16:00 Wycieczka Wyrzyską Koleją Powiatową i zwiedzanie lokomotywowni
Powstała pod koniec XIX wieku sieć Bydgosko-Wyrzyskich Kolei Dojazdowych w szczycie popularności liczyła ponad 250 km. Obecnie funkcjonuje jedynie krótki odcinek trasy, jednak w zupełności wystarcza na pełną wrażeń podróż wąskotorowym pociągiem, ciągniętym przez parowóz lub zabytkową lokomotywę spalinową. Utrzymywana przez pasjonatów kolejka to również stara, lecz nadal działająca lokomotywownia i warsztaty w Białośliwiu.

18:30 Zakończenie programu

CZARNKÓW / FOT. GRZEGORZ WÓJCIK

Wycieczkę Wyrzyską Koleją Powiatową można zastąpić wspinaczką na Gontyniec, leżący tuż obok Chodzieży. To jedno z najwyższych wzniesień Wielkopolski, bardzo popularne wśród wędrowców i biegaczy. Miejscowa legenda tłumaczy jego nazwę – na szczycie przed wiekami stała gontyna, czyli pogańska świątynia z czasów przedchrześcijańskich.

GDZIE SPAĆ?

1. Hotel Nestor
Chodzież, ul. Podanin 76

2. Łazienki Chodzieskie
Chodzież, bulwar Łazienki Chodzieskie 1

3. Osada Laskowo
Laskowo, ul. Żeglarska 37

4. Hotel „Gościniec Wyrwidąb"
Oleśnica 1

RZEKA NOTEĆ W CZARNKOWIE / FOT. GRZEGORZ WOJCIK

8

Wiklinowy świat Olędrów

NOWY TOMYŚL / FOT. MAREK JANKOWSKI

Tę wycieczkę można zrealizować pociągami Kolei Wielkopolskich! Bądź eko i poznaj Wielkopolskę z okien pociągu.

Koleje Wielkopolskie

* CZAS TRWANIA: **2 dni** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie** SPECJALNE WYMAGANIA: **strój kąpielowy, strój sportowy**

Ziemie leżące na zachodnich krańcach Wielkopolski to kraina lasów, jezior, a przez całe wieki również mokradeł i bagien. Wyzwanie zagospodarowania tych ziem podjęli w XVIII wieku Olędrzy. Pierwotnie nazywano tak przybyszów z Niderlandów i północnych Niemiec, później wszystkich osadników, również polskiego pochodzenia. Ci pionierzy budowali wsie, meliorowali pola i zakładali miasta, a ich prawdziwą specjalizacją stała się uprawa chmielu i wikliny.

1 DZIEŃ

10:00 Przyjazd do Nowego Tomyśla, spacer po mieście
Najciekawsze zakątki miasta łączy Nowotomyski Szlak Turystyczno-Historyczny. Obowiązkowym punktem początkowym jest stojący na rynku największy wiklinowy kosz świata, wpisany do Księgi rekordów Guinnessa. *Po drodze spotkać można inne rzeźby wykonane z wikliny, w tym igloo, a nawet samochód.*

11:30 Muzeum Wikliniarstwa i Chmielarstwa
Prezentuje dzieje uprawy wikliny i chmielu nie tylko w okolicach Nowego Tomyśla, ale też w wielu innych rejonach świata. Dużo miejsca poświęcono technikom plecionkarskim. Pod czujnym okiem mistrza wikliniarstwa można zorganizować warsztaty wyplatania koszyków.
Więcej na: www.muzeum-szreniawa.pl/muzeum-w-nowym-tomyslu-zwiedzanie/

Alternatywą dla Muzeum Wikliniarstwa w przypadku dzieci młodszych klas szkoły podstawowej może być wizyta w nowotomyskim ogrodzie zoologicznym.

14:00 Obiad

15:30 Wizyta w Klimkowej Osadzie
To duży obiekt turystyki wiejskiej, oferujący wiele atrakcji dla dzieci. W ofercie ścieżka edukacyjna z przewodnikiem, spotkanie ze zwierzętami gospodarczymi, na koniec wieczorne ognisko z kiełbaskami w dużym wigwamie. Obiekt oferuje możliwość zamówienia wyżywienia. Więcej na: www.klimkowaosada.pl

19:30 Przejazd do miejsca noclegowego

FOT. UMIG ZBĄSZYŃ

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Chmiel i Wiklina
Nowy Tomyśl,
ul. Powstańców Wielkopolskich 1
kuchnia europejska

2. Gala
Nowy Tomyśl, pl. Niepodległości 3
kuchnia polska

3. Cztery Pory Roku
Nowy Tomyśl, ul. Tysiąclecia 3
kuchnia europejska

4. Bar u Suma
Trzciel-Odbudowa 27
kuchnia smażalnia ryb

5. Grzybek
Zbąszyń, plaża
fast food

6. Podzamcze
Zbąszyń, ul. Garczyńskich 5a
kuchnia polska/europejska

7. Obłędna
Zbąszyń, ul. Wypoczynkowa 1
smażalnia ryb

2 DZIEŃ

10:00 Przyjazd do Zbąszynia

10:30 Spacer po mieście
Niewielki Zbąszyń może pochwalić się kilkoma ciekawymi zabytkami. Najważniejszym są pozostałości zamku, z którego do naszych czasów ostały się jedynie wieża bramna i fosa. Warto też zatrzymać się przy kościele farnym NMP Wniebowziętej, a przede wszystkim na rynku, gdzie gości wita pomnik koźlarza – symbol Zbąszynia.

11:30 Spotkanie i warsztaty w Muzeum Ziemi Zbąszyńskiej i Regionu Kozła lub Zbąszyńskim Centrum Kultury
Region Kozła swoją nazwę wywodzi od ludowego i w zasadzie już unikatowego instrumentu muzycznego o tej właśnie nazwie. Podczas organizowanych zajęć uczniowie mogą poznać niezwykłe tradycje i etnograficzną specyfikę regionu oraz dowiedzieć się, jak się na koźle gra.

13:30 Obiad

15:00 Część rekreacyjna na plaży Łazienki
Możliwość zorganizowania rejsu łodzią Błędna lub tramwajem wodnym po jeziorze Błędno. Każda jednostka zabiera na pokład do 12 osób, a rejs trwa około 40 minut. Dla pozostałych uczniów w tym czasie można zorganizować pobyt na kąpielisku lub grę w siatkówkę plażową na obiektach Zbąszyńskiego Centrum Sportu, Turystyki i Rekreacji. Więcej na stronie: www.centrumsportu-zbaszyn.pl Koszt wynajmu łodzi: 180 zł/godz., koszt rejsu tramwajem wodnym: 12–20 zł/os.

18:00 Zakończenie programu

PLAŻA W ZBĄSZYNIU / FOT. ZBĄSZYŃSKIE CENTRUM SPORTU, TURYSTYKI I REKREACJI

W drodze powrotnej warto zaplanować przejazd przez wieś Miedzichowo i odwiedzić znajdujący się tam skansen Dymarki Miedzichowskie, poświęcony dawnej kulturze metalurgicznej tego obszaru. Część ekspozycji prezentuje również tradycje wikliniarskie, a skansen jest jednym z przystanków na Szlaku Wikliny.

GDZIE SPAĆ?

1. Zbąszyńskie Schronisko Sportowe
Zbąszyń, ul. Mostowa 10a

2. Camping przy Baszcie
Zbąszyń, ul. Garczyńskich 5a

3. Klimkowa Osada
Cicha Góra 69

4. Jansowo
Kuślin, ul. Sczanieckiej 23

5. Hotel HiFi
Nowy Tomyśl, Paproć 84

NAJWIĘKSZY KOSZ WIKLINOWY NA ŚWIECIE / FOT. ARCH. UM NOWY TOMYŚL

1

Ciuchcią na wyspę

ŚREDZKA KOLEJKA / FOT. MAREK JANKOWSKI

✲ CZAS TRWANIA: **1 dzień** MAKS. LICZBA OSÓB: **50 + opiekunowie** SPECJALNE WYMAGANIA: **brak**

Z gęstej sieci kolejek wąskotorowych, która w przeszłości oplatała całą Wielkopolskę, do naszych czasów zachowało się zaledwie kilka odcinków. Te, pieczołowicie restaurowane przez pasjonatów, są przepustką do dawnych czasów podróży pod parą. Jedną z najciekawszych jest Średzka Kolej Powiatowa. Choć trasa liczy zaledwie 14 km, to leniwy przejazd trwa aż godzinę. Przygoda nie kończy się jednak na stacji. Dalej na turystów czekają jeziora Rynny Kórnicko-Zaniemyskiej, a na jednym z nich Wyspa Edwarda i związana z nią mroczna historia.

10:00 Przyjazd ma stację kolejową Środa Miasto

10:15 Zwiedzanie parowozowni oraz warsztatów remontowych

11:00 Przejazd Średzką Koleją Powiatową
Trasa zabytkowej Średzkiej Kolei Powiatowej liczy zaledwie 14 km, przebiega jednak przez bardzo malownicze tereny środkowej Wielkopolski. Spokojna, niespieszna jazda trwa około godziny i pozwala nie tylko dokładnie przyjrzeć się ponad 70-letnim maszynom, ale też podziwiać krajobrazy za oknem. Na stacji końcowej w Zaniemyślu urządzono mikromuzeum. ŚKP oferuje zarówno kursy planowe (w sezonie letnim), jak i przejazdy na zamówienie. Więcej na: www.sredzkakolejpowiatowa.pl

12:30 Rekreacja na plaży miejskiej w Zaniemyślu lub na Wyspie Edwarda
Najciekawszym obiektem historycznym na Wyspie Edwarda jest „domek szwajcarski", który przed laty należał do hrabiego Edwarda Raczyńskiego – właściciela pałacu w Rogalinie, filantropa i fundatora najstarszej wciąż działającej biblioteki publicznej. Dzisiaj wyspa jest świetnym terenem rekreacyjnym – działa tutaj restauracja z regionalną kuchnią, plac zabaw, wypożyczalnia sprzętu wodnego. Można tu również organizować ogniska.

14:00 Obiad

15:15 Przejazd do zamku w Kórniku *Parking dla autobusów znajduje się nad jeziorem, przy ulicy Zamkowej. Bezpośrednio przed zamkiem istnieje możliwość krótkiego postoju.*

Kórnik oferuje szeroką paletę innych atrakcji, m.in. rejsy statkami wycieczkowymi Anna Maria i Biała Dama po Jeziorze Kórnickim. Przystań statków znajduje się w pobliżu zamku przy Prowencie. Jednostki pływają w sezonie od kwietnia do września, zabierając odpowiednio 60 i 38 osób.

15:30 Zwiedzanie zamku w Kórniku
Obecny kształt zamek uzyskał w połowie XIX wieku, kiedy to ukończono jego przebudowę w stylu angielskiego neogotyku na zlecenie hrabiego Tytusa Działyńskiego. Od początku miał być nie tylko rezydencją, ale też muzeum i skarbnicą narodowych pamiątek. Wyjątkowo okazała jest Sala Mauretańska z bogatą kolekcją dawnego uzbrojenia. Jak każdy porządny zamek i ten w Kórniku ma swoją legendę o duchu – słynnej Białej Damie, czyli Teofili Działyńskiej, która według podania ma nocami schodzić z portretu. Zamek otacza 30-hektarowy park-arboretum, w którym rośnie mnóstwo ciekawych roślin. Można tu podziwiać m.in. wspaniałe magnolie, różaneczniki, azalie i lilaki (popularnie nazywane bzami). Bilety do zamku: normalny 24 zł, ulgowy 12 zł. Więcej na: www.bkpan.poznan.pl/zwiedzanie

17:00 Spacer po Arboretum Kórnickim *Bilety do arboretum: normalny 12 zł, ulgowy 9 zł. Więcej na: www.idpan.poznan.pl/arboretum*

18:00 Zakończenie programu

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Biała Dama
Kórnik, pl. Niepodległości 20
kuchnia polska

2. Wielkie Nieba
Kórnik, Rynek 8
kuchnia europejska

3. Bistro Prowent
Kórnik, ul. Zamkowa 22
fast food

4. Wyspa Edwarda
Zaniemyśl, Wyspa Edwarda
kuchnia regionalna

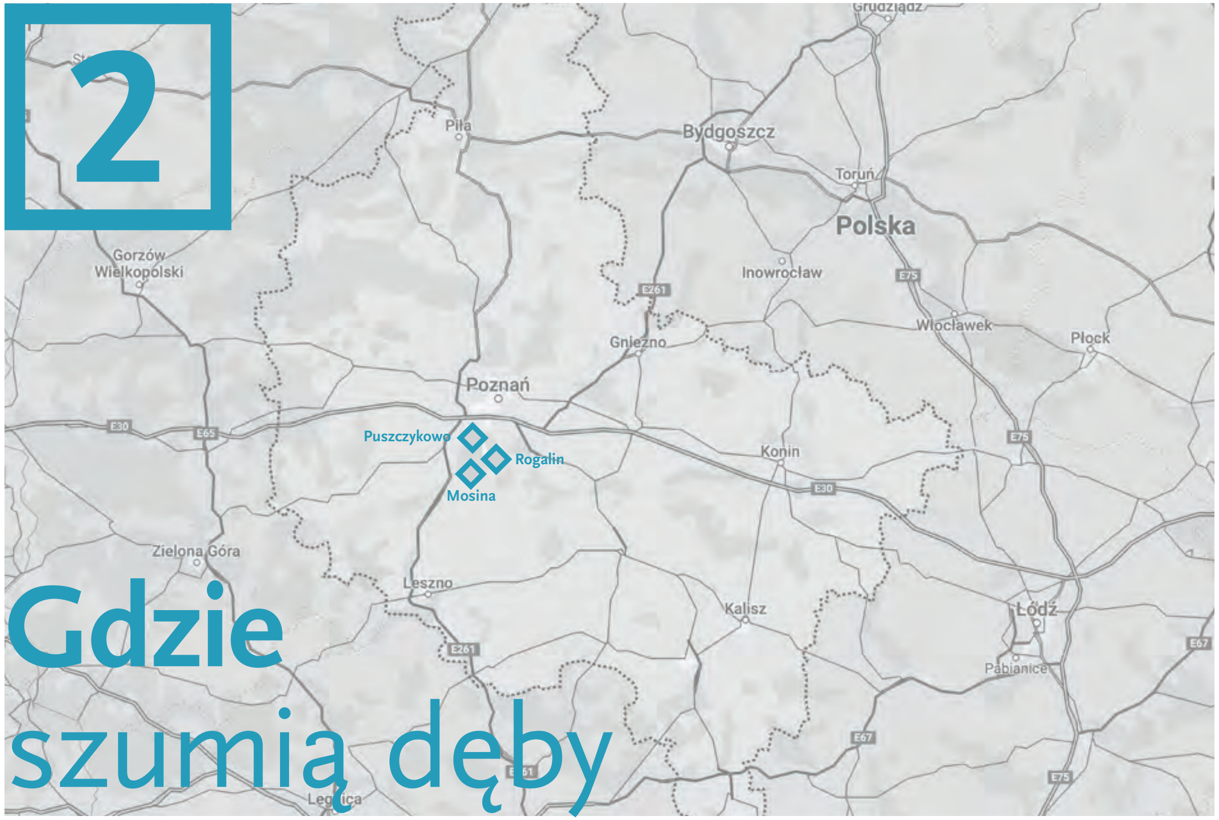
5. Dwa Smaki
Zaniemyśl, ul. Średzka 6
kuchnia europejska/pizza

6. Pozytywka
Zaniemyśl, ul. Topolowa 2a
kuchnia polska

7. Tawerna pod Żaglami
Kórnik, ul. Leśna 6
kuchnia polska/smażalnia ryb

2

Gdzie szumią dęby

PAŁAC W ROGALINIE / FOT. ADRIANNA BRZUŚKIEWICZ

CZAS TRWANIA: **1 dzień** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie**
SPECJALNE WYMAGANIA: **wygodne buty i nieprzemakalna odzież do wędrówki po lesie, latem zalecany repelent na owady**

Tuż poza granicami Poznania, na skraju szerokiej doliny Warty przyroda znalazła swoją enklawę, której zazwyczaj nie spodziewamy się spotkać tak blisko wielkiego miasta. Jej serce stanowi Wielkopolski Park Narodowy, którego krajobraz – poprzecinany wzgórzami polodowcowymi i licznymi jeziorami – jest jakby Wielkopolską w miniaturze. Nieopodal rozpościera się Rogaliński Park Krajobrazowy, z największym w Europie skupiskiem pomnikowych dębów. Do legendy przeszły trzy z nich: Lech, Czech i Rus, rosnące w parku obok pałacu w Rogalinie. W tym miejscu najwyższej próby architektura od niemal 250 lat tworzy harmonijną całość z otaczającą przyrodą.

WIELKOPOLSKI PARK NARODOWY / FOT. JACEK CIEŚLEWICZ

10:00 Przyjazd do Rogalina

10:15 Zwiedzanie pałacu w Rogalinie (oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu)
Wzniesiony dla rodu Raczyńskich pałac w Rogalinie jest modelową rezydencją z drugiej połowy XVIII wieku. Założenie obejmuje pałac z dwoma oficynami, galerię malarstwa, powozownię i liczne budynki gospodarcze. Fenomenalnie odrestaurowane wnętrza pozwalają przenieść się w czasy dawnych właścicieli. W sąsiedztwie kościół – mauzoleum Raczyńskich wzorowany na rzymskiej świątyni w Nimes. Bilety i więcej informacji na: www.rogalin.mnp.art.pl

13:00 Spacer po parku
Za pałacem rozciąga się ogród francuski, a dalej park krajobrazowy typu angielskiego. Ten drugi słynie z wielu pomnikowych dębów, z których najbardziej znane i najstarsze (mające nawet 800 lat) noszą imiona Lech, Czech i Rus.

Można zmodyfikować plan wycieczki i rezygnując z części atrakcji we wnętrzach, wydłużyć spacer – wyjść z parku na nadwarciańskie łęgi, gdzie rośnie około 1400 pomnikowych dębów. W dolinie Warty występują liczne starorzecza, będące wspaniałym miejscem obserwacji ptaków.

14:00 Obiad

15:30 Muzeum Arkadego Fiedlera w Puszczykowie
Znajdujące się w rodzinnym domu pisarza podróżnika muzeum to unikatowe i niezwykle eklektyczne miejsce. Znajdziemy tu choćby kopię moai z Wyspy Wielkanocnej, myśliwiec Huricane z czasów bitwy o Anglię, a nawet replikę okrętu Santa Maria. O pozytywną atmosferę miejsca dbają kolejne pokolenia rodziny Fiedlerów. Bilety: normalny 12 zł, ulgowy 11 zł. Przewodnik: 80 zł. Więcej na: www.fiedler.pl

17:00 Wielkopolski Park Narodowy
Krótką wycieczkę po WPN najlepiej zacząć na wieży widokowej na Osowej Górze koło Mosiny, z której szczytu widać wspaniałą panoramę parku. Stąd niebieski szlak pieszy prowadzi do jeziora Kociołek, mijając po drodze legendarną Studnię Napoleona oraz dawną stację kolejową Osowa Góra. Więcej na: www.wielkopolskipn.pl

19:00 Zakończenie wycieczki

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Dwa Pokoje z Kuchnią
Rogalin, ul. Arciszewskiego 2B (przy pałacu)
polska

2. Restauracja Nadwarciańska
Radzewice, ul. Długa 65
polska

3. Szafoniera
Puszczykowo, ul. Poznańska 117
włoska/pizza

4. Jadłodajnia Jabłonka
Puszczykowo, ul. Poznańska 67
polska

5. Lodziarnia Kostusiak
Puszczykowo, ul. Dworcowa 18
lody

6. Dello Ristorante
Trzebaw (przy hotelu Delicjusz)
europejska

3

Jeden dzień na Szlaku Piastowskim

KATEDRA W POZNANIU / FOT. NATALIA HUDAK

Tę wycieczkę można zrealizować pociągami Kolei Wielkopolskich! Bądź eko i poznaj Wielkopolskę z okien pociągu.

Koleje Wielkopolskie

CZAS TRWANIA: **1 dzień** MAKS. LICZBA OSÓB: **50 + opiekunowie** SPECJALNE WYMAGANIA: **brak**

Można bez cienia wątpliwości powiedzieć o Wielkopolsce, że to właśnie tu „zaczęła się Polska". Tu Mieszko budował podwaliny przyszłego państwa, tutaj Chrobry gościł cesarza Ottona III, tutaj koronowano pierwszych polskich królów, tu wreszcie miały rozgrywać się dzieje zupełnie legendarne, jak choćby wyprawa trzech braci: Lecha, Czecha i Rusa. Miejsca związane tą tysiącletnią historią łączy Szlak Piastowski. I choć jeden dzień to zdecydowanie za mało, aby zwiedzić go w całości, to kilka najważniejszych miejsc można zobaczyć nawet w kilka godzin.

09:00 Przyjazd do Gniezna
Parking dla autokarów znajduje się naprzeciwko katedry, na placu św. Wojciecha.

09:15 Zwiedzanie Wzgórza Lecha i katedry gnieźnieńskiej z przewodnikiem
Centrum historycznego założenia stanowi gotycka katedra, miejsce koronacji królów Polski i pochówku Świętego Wojciecha. Sugerowana trasa obejmuje zwiedzanie wnętrza katedry, podziemi, Drzwi Gnieźnieńskich – najważniejszego polskiego zabytku sztuki romańskiej oraz Muzeum Archidiecezjalnego. Opcjonalnie wejście na taras widokowy na wieży katedralnej. Karnety dla grup: normalny 25 zł/os., ulgowy 16 zł/os. Więcej na: www.wzgorzelecha.pl

11:00 Przejazd do Dziekanowic

11:30 Zwiedzanie Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy
Muzeum składa się z kilku części. Najważniejszymi z nich są Mały Skansen nad brzegiem jeziora Lednica oraz położona na jego środku wyspa Ostrów Lednicki, z dobrze zachowanymi pozostałościami średniowiecznego grodu, palatium z czasów pierwszych Piastów i rekonstrukcjami chat z epoki. Na wyspę kursuje prom linowy, będący dodatkową atrakcją. Przy muzeum parking dla autokarów, toalety, sklep z pamiątkami. Możliwość zorganizowania lekcji muzealnych, zwiedzania z przewodnikiem i pokazów dawnego rzemiosła. Bilety: normalny 20 zł, ulgowy 10 zł. Przewodnik: 150 zł. Więcej na: www.lednicamuzeum.pl

Alternatywnie:
11:30 Wizyta w Grodzie Pobiedziska
Gród Pobiedziska to jedyny w Polsce średniowieczny park rozrywki, łączący zabawę z edukacją, zabierając gości w czasy średniowiecza. Zbudowany od podstaw drewniano-ziemny gród mieści wystawę dawnych machin oblężniczych (w tym w pełni sprawnego trebusza i kuszy wałowej). O odpowiednią oprawę zadba komes grodu i jego drużyna. Możliwość zorganizowania ogniska i innych atrakcji. Więcej na: www.grodpobiedziska.pl

14:00 Obiad

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Lednickie Wrota
Dziekanowice, przy drodze woj. nr 194
kuchnia polska

2. Karczma na Lednicy
Dziekanowice, obok wejścia do muzeum
kuchnia polska

3. Zajazd Rzepicha
Promno, przy drodze woj. nr 194
kuchnia polska/regionalna

4. Zapiecek
Pobiedziska, ul. Fabryczna 2
kuchnia polska

5. Misz-Masz Cafe&Bistro
Gniezno, Rynek 5
kuchnia europejska/burgery

6. Ratuszowa
Gniezno, ul. Chrobrego 40
kuchnia polska

7. Restauracja Hotelu Pietrak
Gniezno, ul. Chrobrego 3
kuchnia polska/europejska

8. Za Drzwiami
Gniezno, ul. Tumska 11
kuchnia włoska

15:30 Przejazd do Poznania
Parkingi dla autokarów dostępne przy ulicy Marii Panny, naprzeciwko katedry, oraz nieopodal Bramy Poznania przy ulicy Bydgoskiej.

16:30 Zwiedzanie Ostrowa Tumskiego
Miejsce założenia najdawniejszego grodu poznańskiego i świadek tysiącletniej historii miasta. W centralnym punkcie wznosi się katedra, w której spoczywają pierwsi polscy władcy. Szczególnym miejscem jest słynna Złota Kaplica, poświęcona Mieszkowi I i Bolesławowi Chrobremu. Na wyspie znajduje się również rezerwat archeologiczny Genius Loci, prezentujący dawne fortyfikacje, Muzeum Archidiecezjalne czy gotycki kościół NMP. Ze względu na godziny mszy zalecamy rozpocząć zwiedzanie od wnętrza katedry.

18:30 Zakończenie programu

Wyjątkowym miejscem w sąsiedztwie poznańskiego Ostrowa Tumskiego jest Brama Poznania, będąca centrum interpretacji historii. Można tutaj zanurzyć się w historii nie tylko wyspy katedralnej, ale i całego miasta. Przechodząc przez kilka multimedialnych sal, odkrywa się dawne dzieje oraz to, jak wpłynęły one na dzisiejszy kształt tej części Poznania. Zwiedzanie jest możliwe z audioprzewodnikiem w kilku językach, można również wziąć udział w zajęciach dla grup, dopasowanych do wieku uczestników. Pełna oferta dostępna jest na stronie: www.bramapoznania.pl. Na zwiedzanie należy przeznaczyć minimum 1,5 godziny.

4

Od Galla Anonima po księdza Robaka

OPACTWO W LUBINIU / FOT. ZBIGNIEW SZMIDT

✲ CZAS TRWANIA: **1 dzień** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie** SPECJALNE WYMAGANIA: **brak**

Wycieczka śladami słynnych zakonników – od tych jak najbardziej realnych, przez otoczonych nimbem tajemniczości, po tych fikcyjnych. Rolnicze, doskonale zagospodarowane tereny środkowej Wielkopolski są użytkowane już od czasów piastowskich. Nie znaczy to jednak, że nie mają związków z szerokim światem. Od średniowiecznej Francji do XIX-wiecznej Litwy oraz od Wenecji do… Hollywood.

FASADA BAZYKI W GOSTYNIU / FOT. TOP OF THE WORLD

SOPLICOWO W CICHOWIE / FOT. KAROL BUDZIŃSKI

10:00 Przyjazd do klasztoru w Lubiniu

Benedyktyni przybyli do Lubinia z Liège w Belgii około roku 1070. Ponad 900 lat przebudowy i rozbudowy klasztoru i kościoła wytworzyło wyjątkową mieszankę stylów, od romańskiego i gotyku po rokoko. Według podania z klasztorem związany był Gall Anonim, pierwszy polski kronikarz, który również miał przybyć do Wielkopolski z Belgii lub Francji. Współcześnie zakonnicy słyną z wyrobu ziołowej Benedyktynki. Cały kompleks benedyktyński został uznany za pomnik historii. Więcej na: www.benedyktyni.net

11:30 Przejazd do Cichowa

12:00 Zwiedzanie Skansenu Filmowego

Skansen Filmowy w Cichowie to unikatowe miejsce na mapie Polski. Do jego powstania wykorzystano scenografię z filmu Pan Tadeusz *w reżyserii Andrzeja Wajdy, którą zaprojektował zdobywca Oscara Allan Starski. Soplicowo Filmowe obejmuje budynki, zagrodę zwierząt, ogród, park, karczmę. Możliwość zorganizowania zwiedzania z przewodnikiem. W pobliżu plaża i przystań kajakowa. Na miejscu dostępny parking dla autobusów. Bilety: 10–15 zł, opiekunowie wstęp wolny. Więcej na: www.soplicowo.eu*

14:30 Obiad

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Karczma Cichowo
Cichowo, os. Soplicowo 4
kuchnia polska

2. Chata Wodnika
Cichowo, os. Brzeg Ruczaju 19
dania z grilla

16:00 Przejazd do bazyliki świętogórskiej w Głogówku koło Gostynia

16:45 Zwiedzanie bazyliki

Bazylika w Głogówku to jedna z najpiękniejszych barokowych świątyń w Polsce. Jest częścią klasztoru Filipinów i znanym sanktuarium maryjnym. Słynie z największej kopuły w Polsce oraz corocznego festiwalu muzyki oratoryjnej. Zakonników sprowadził tu w XVII wieku Adam Konarzewski, a projekt budowli wzorowano na bazylice Santa Maria della Salute w Wenecji, pod której ogromnym wrażeniem była Zofia z Opalińskich – żona fundatora. Pod kościołem znajdują się udostępnione do zwiedzania krypty (klucz na furcie klasztornej). Można również skorzystać z oprowadzania przez jednego z braci zakonnych. Więcej na: www.filipini.gostyn.pl

18:00 Zakończenie programu

Nieopodal Cichowa, w Dolsku, jest jeszcze jedna bardzo przyjemna plaża nad jeziorem. Dla turystów przygotowano pomosty, wypożyczalnię sprzętu pływającego oraz beach bar. Dalej na południe jeziora w zasadzie nie występują, co wiąże się z maksymalnym zasięgiem ostatniego zlodowacenia. Jego granicę wyznacza wyraźnie zarysowana w Dolsku morena czołowa, na której wierzchołku znajduje się punkt widokowy.

5

Szlakiem pracy organicznej

JASZKOWO / FOT. DENNIS MOEBUS

* CZAS TRWANIA: **1 dzień** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie** SPECJALNE WYMAGANIA: **brak**

Choć romantyczne, bohaterskie zrywy nie były wcale obce Wielkopolanom żyjącym pod zaborami, to jednak zdecydowanie bardziej Wielkopolska kojarzona jest z pracą organiczną – budowaniem solidnych podwalin silnego i bogatego społeczeństwa, które dzięki pracy ostatecznie wybije się na niepodległość. W tym duchu przez karty historii przewinęło się być może mniej wybitnych artystów niż w Galicji i mniej bohaterskich powstańców niż w Kongresówce, za to sporo równie niezwykłych postaci stawiających na pierwszym miejscu gospodarność, nowoczesność, edukację, a nade wszystko współdziałanie i dobro społeczne. W ten sposób kilka pokoleń stoczyło „najdłuższą wojnę nowoczesnej Europy”.

ŚREM – ŁAWECZKA Z KS. PIOTREM WAWRZYNIAKIEM / FOT. ARCH. UM W ŚREMIE

11:00 Przyjazd do Śremu

11:15 Spacer po Śremie
Miasto związane jest przede wszystkim z postacią księdza Piotra Wawrzyniaka – twórcy Banku Ludowego, który wspierał polską przedsiębiorczość. Śladów pracy organicznej w Śremie najlepiej poszukać, korzystając z bezobsługowej gry terenowej (tzw. questu). Można ją otrzymać w informacji turystycznej lub na stronie: www.regionwiekopolska.pl

13:00 Obiad

14:00 Przejazd do pałacu w Turwi

14:30 Spacer po parku pałacowym
Pałac w Turwi stanowił centrum majątku Dezyderego Chłapowskiego – generała, który po zakończeniu kariery wojskowej poświęcił się rozwijaniu nowoczesnego rolnictwa w Wielkopolsce, korzystając ze wzorów przywiezionych z Anglii. W pałacu mieści się dzisiaj ośrodek PAN, ale park jest otwarty. Szczególne wrażenie robi wiosną podczas kwitnienia kwiatów i jesienią, kiedy przebarwiają się liście drzew.

15:30 Przejazd do Racota

16:00 Spacer po parku i stadninie koni w Racocie
Okazały pałac w Racocie słynie przede wszystkim ze stadniny koni. Miejsce to przez wieki należało do rodu Jabłonowskich, a gościli tutaj Józef Poniatowski i Tadeusz Kościuszko. Później pałac przeszedł w ręce… władców Niderlandów, by w 1919 roku stać się jedną z oficjalnych rezydencji prezydenta RP.

17:00 Przejazd do Jaszkowa

W okolicy Jaszkowa znajduje się wieś Manieczki. W ostatnich dwóch dekadach stała się znana w całej Polsce przede wszystkim ze względu na działający tu klub muzyczny Ekwador. Należy jednak zaznaczyć, że Manieczki to miejsce związane z twórcą polskiego hymnu – generałem Józefem Wybickim, do którego należał tutejszy majątek.

17:30 Ognisko w Centrum Hipiki Jaszkowo
Miejsce to powstało z inicjatywy Antoniego Chłapowskiego – potomka Dezyderego, którego marzeniem było, aby każdy Polak jeździł konno. Centrum Hipiki oferuje naukę jazdy, przejażdżki bryczką, spotkania edukacyjne. Doskonałym zakończeniem wycieczki będzie przygotowanie ogniska i połączenie go z opowieściami doświadczonych koniarzy, a być może i samego Antoniego Chłapowskiego. Więcej na: www.centrumhipiki.com

19:00 Zakończenie programu

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Don Giovanni Trattoria
Śrem, ul. Nadbrzeżna 1d/1
kuchnia włoska

2. Restauracja Włoska
Śrem, ul. Kościuszki 9
kuchnia włoska

3. Restauracja Domowy Zakątek
Śrem, ul. Nadbrzeżna 1C/4
kuchnia polska

4. Trattoria Roma
Śrem, ul. Farna 2
włoska

6

U cystersów i młynarza

WNĘTRZE KOŚCIOŁA W TARNOWIE PAŁUCKIM / FOT. DARIUSZ BEDNAREK

CZAS TRWANIA: **1 dzień** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie** SPECJALNE WYMAGANIA: **brak**

Co mają wspólnego cystersi i młyny? Można rozwiązać tę zagadkę, jadąc do Wągrowca. Historia Wągrowca i okolic nierozerwalnie wiąże się z zakonem cystersów. Właśnie na tych ziemiach założono, już w XII wieku, jedno z ich pierwszych opactw w Polsce. Tam, gdzie przybywali cystersi, następował rozwój gospodarczy. Cystersi słynęli w Europie z budowy młynów, uprawy zbóż, warzyw i drzew owocowych oraz z hodowli ryb w stawach. Z ich doświadczeń czerpali mieszkańcy miasta, pomnażając swoje bogactwo. Wiedzę zdobytą w Wągrowcu warto pogłębić, odwiedzając Muzeum Młynarstwa w Jaraczu. Prezentuje ono, jak dokładnie wyglądała droga od ziarenka do bochenka i jak działały najróżniejsze młyny. A na deser warto nacieszyć oczy pięknymi polichromiami w jednym z najstarszych kościołów drewnianych w Polsce.

MUZEUM MŁYNARSTWA W JARACZU / FOT. JACEK CIEŚLEWICZ

09:00 Przyjazd do Muzeum Młynarstwa w Jaraczu, zwiedzanie

W Muzeum Młynarstwa w Jaraczu można zobaczyć dawną osadę młyńską. Składają się na nią: młyn wodny z przełomu XIX i XX wieku z systemem kanałów oraz dwa wiatraki – XVIII-wieczny koźlak i niemal „współczesny" wiatrak turbinowy, stajnia oraz dom mieszkalny z XIX wieku. We młynie znajduje się wystawa, która ukazuje cały cykl mielenia zboża na mąkę, zgromadzono tu także modele innych młynów wodnych. Muzeum można zwiedzać z przewodnikiem, a ponadto wziąć udział w jednej z tematycznych lekcji przystosowanych do wieku uczestników. Bilety: normalny 8 zł, ulgowy 6 zł. Przewodnik: 50 zł. Warsztaty: 25 zł/os., lekcje muzealne: 90 zł za lekcję. Więcej na: www.muzeum-szreniawa.pl/muzeum-w-jaraczu-zwiedzanie/

10:30 Przejazd do Wągrowca

11:00 Zwiedzanie Wągrowca z przewodnikiem

Historia Wągrowca wiąże się z działalnością cystersów. Pamiątką po zakonnikach są kościół i klasztor pocysterski, będące jednym z miejsc na Szlaku Piastowskim. Co ciekawe, absolwentem przyklasztornej szkoły był ksiądz Jakub Wujek, autor najsłynniejszego przekładu Biblii na język polski. W Wągrowcu warto zajrzeć do Muzeum Regionalnego zwanego Opatówką (był to niegdyś dom opata klasztoru). Na rynku atrakcją jest tańcząca w rytm muzyki fontanna, której pokaz można obejrzeć codziennie o godz. 12:10. Przewodnika, który oprowadzi po mieście i zabierze do klasztoru, a także do kościoła w pobliskim Tarnowie Pałuckim, można wynająć w Muzeum Regionalnym w Wągrowcu. Więcej na: www.opatowka.blink.pl/old/zaplanuj-wizyte-2/cennik/

13:30 Obiad

15:00 Przejazd do Tarnowa Pałuckiego

15:20 Zwiedzanie kościoła w Tarnowie Pałuckim z przewodnikiem

Kościół św. Mikołaja to jeden z najstarszych kościołów drewnianych w Polsce. Powstał w ostatniej ćwierci XIV wieku. Wnętrze świątyni pokrywają budzące zachwyt XVII-wieczne polichromie.

16:00 Zakończenie programu

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Zajazd Łakina
Łaziska, os. Łakina 1
kuchnia polska

2. Tawerna nad Łowiskiem
Wągrowiec, ul. Straszewska 68
kuchnia polska

3. Restauracja Nowalijka
Wągrowiec, ul. Skocka 49
kuchnia polska

4. Cukinia Bar
Wągrowiec, ul. Jeżyka 48
kuchnia polska

7

U Czarnej Halszki na zamku

BABORÓWKO / FOT. M_R PHOTO

Tę wycieczkę można zrealizować pociągami Kolei Wielkopolskich! Bądź eko i poznaj Wielkopolskę z okien pociągu.

Koleje Wielkopolskie

CZAS TRWANIA: **1 dzień** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie** SPECJALNE WYMAGANIA: **brak**

Mówi się, że zamek bez zamieszkującego go ducha to nie zamek. Na szczęście zamek w Szamotułach jest pod tym względem pełnoprawną rezydencją, która może pochwalić się nie tylko eleganckimi wnętrzami i ceglaną gotycką wieżą, ale też mrożącą krew w żyłach legendą o duchu. Na tym jednak atrakcje Szamotuł i okolic się nie kończą. Niewielkie, urokliwe centrum miasta to miejsce na ciekawy spacer. Natomiast kilka kilometrów dalej znajduje się zabytkowy pałac Baborówko, który dzisiaj funkcjonuje jako pierwszorzędny ośrodek jeździecki. Można tu spotkać doświadczonych koniarzy chętnie dzielących się swoją wiedzą.

SZAMOTUŁY / FOT. PIOTR MAŃCZAK

10:00 Przyjazd do Szamotuł

10:20 Zwiedzanie zamku w Szamotułach
Szamotulski zamek związany jest przede wszystkim z niegdyś potężnym rodem Górków. Oprócz głównej rezydencji są tu oficyny, bażanciarnia i gotycka wieża mieszkalna, nazwana Wieżą Halszki. Halszka, a tak naprawdę Elżbieta Ostrogska, była piękną kobietą, wbrew swojej woli poślubioną Łukaszowi Górce. Z powodu niechęci żony Górka nakazał zamknąć ją w wieży. Legenda podaje, że nocami duch Halszki przechadza się po zamkowym parku, czekając na tajemniczego rycerza. Na zamku działa muzeum, a tuż obok siedzibę ma punkt informacji turystycznej. Bilety na wszystkie obiekty: normalny 20 zł, ulgowy 10 zł, możliwość zakupu biletów na pojedynczy obiekt w niższych cenach. Przewodnik: 50-80 zł. Więcej na: www.zamek.org.pl.

12:30 Spacer po centrum miasta
Podążając na południe od zamku, warto zajrzeć do okazałej gotyckiej kolegiaty, przespacerować się wokół urokliwego rynku oraz spojrzeć na miasto od strony dawnego klasztoru franciszkanów.

13:15 Obiad

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Cafeteria Kamienica
Szamotuły, ul. Dworcowa 2
kuchnia polska

2. Na Kępie
Szamotuły, ul. Lipowa 72
kuchnia polska

3. Pizzeria Italia
Szamotuły, ul. Deptak PKS 1
kuchnia włoska

4. Wuzetka
Szamotuły, ul. Ratuszowa 1
kuchnia polska

5. Restauracja Eol
Obrzycko, ul. Szkolna 5
kuchnia polska

14:45 Przejazd do Baborówka

15:00 Zajęcia w pałacu w Baborówku
Eklektyczny pałac w Baborówku, podniesiony z ruiny przez obecnych właścicieli, jest obiektem noclegowym, a przede wszystkim tętniącym życiem centrum jeździeckim. Cały folwark obejmuje stajnie i stodoły, dawną gorzelnię, oficyny, kuźnię i wiele innych. Pałac Baborówko posiada ofertę dla szkół i zapewnia atrakcyjne przestrzenie dla prowadzenia zajęć w terenie. Więcej na: www.baborówko.pl

17:30 Zakończenie programu

Na północ od Szamotuł, na wysokim brzegu Warty leży Obrzycko, które do dzisiaj zachowało klimat małego wielkopolskiego miasteczka. Życie toczy się tu swoim rytmem. Szczególnie ciekawy jest stojący na przeciwległym brzegu rzeki pałac Raczyńskich (linii kurlandzkiej tego rodu). Obecnie pałac należy do UAM w Poznaniu i mieści Dom Pracy Twórczej, ale okalający go park jest udostępniony do zwiedzania.

8

Wiatraki i wieża

ŚMIGIEL / FOT. DARIUSZ BEDNAREK

✲ CZAS TRWANIA: **1 dzień** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie**
SPECJALNE WYMAGANIA: **zalecamy wygodny strój sportowy**

Wielkopolska była niegdyś wiatraczną potęgą. Stojące zwykle grupami po kilkadziesiąt wiatraki tworzyły niesamowity widok. Dziś namiastkę tego krajobrazu można zobaczyć na Wielkopolskim Szlaku Wiatracznym, a z wnętrzem wiatraka zapoznać się chociażby w Śmiglu. Miasto swoją nazwę wzięło właśnie od wiatraków. Kościańska wieża natomiast może zabrać wprost do gwiazd, a dokładniej na spotkanie z astronomem, który o nich opowie. Na zakończenie wyjazdu szalona zabawa w pirackim parku lub nieco spokojniejszy, ale emocjonujący spływ kajakowy.

10:00 Przyjazd do Śmigla, zwiedzanie zabytkowego wiatraka
Śmigiel, miasto wiatraków, zawdzięcza im swoją nazwę, która wywodzi się od śmigów, czyli skrzydeł wiatraka. Legendy mówią, że kiedyś tych budowli było tu 99. Dziś zostały dwa, typu koźlak, noszą imiona Serwacy i Pankracy. Doskonale przypominają o młynarskich tradycjach Wielkopolski. Wiatraki można zwiedzać po uprzednim zgłoszeniu wizyty w Urzędzie Miejskim w Śmiglu.

10:30 Przejazd zabytkową kolejką wąskotorową wraz ze zwiedzaniem lokomotywowni
Zespół Śmigielskiej Kolei Wąskotorowej jest przykładem unikalnej już we współczesnym krajobrazie kolei wąskotorowej, która na początku xx wieku była powszechną formą lokalnego transportu kolejowego. Niemal w całości zachowała się infrastruktura, na którą składają się zabudowania stacyjne w Śmiglu pochodzące z początku ubiegłego stulecia, urządzenia lokomotywowni z czasów uruchomienia kolejki oraz funkcjonujące do dziś torowisko. Operatorem kolejki, która obecnie prowadzi wyłącznie przejazdy turystyczne, jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Śmiglu. W swojej ofercie kolejka ma m.in. przejazdy na zamówienie, zwiedzanie lokomotywowni oraz pomieszczenia dyżurnego ruchu, przejazdy drezynami ręcznymi. Więcej na: www.zk-smigiel.pl/kolejka/oferta

11:30 Przejazd do Kościana

12:00 Zwiedzanie wieży ciśnień w Kościanie i spotkanie z astronomem
Kościańska wieża ciśnień stanowi uwieńczenie centralnego systemu wodociągowego miasta, a zarazem jego rozpoznawalny symbol. Została zbudowana w 1908 roku przez niemieckiego architekta Xavera Geislera w stylu nawiązującym do londyńskiego Tower Bridge. Zabytkowa konstrukcja mieści nowoczesne ściany wspinaczkowe, obserwatorium astronomiczne oraz punkt widokowy. Uczestnicy wycieczki mogą dowiedzieć się nie tylko ciekawostek o samej budowli i mieście, ale także zobaczyć, jak wygląda obserwatorium astronomiczne i posłuchać prelekcji na kosmiczne tematy. Zwiedzanie obserwatorium wraz z wykładem trwa około godziny i jest przewidziane dla grupy maksymalnie 40-osobowej.

W wieży ciśnień znajduje się ścianka wspinaczkowa o wysokości 18 m. Inną opcją jest więc podział grupy na dwie: jedna uczestniczy w astronomicznej prelekcji, a druga wspina się na ściance, po czym następuje wymiana. W takiej sytuacji na wizytę w wieży należy przeznaczyć około 2 godzin i uwzględnić koszt wynajmu ścianki oraz pracy osób asekurujących.

13:30 Obiad

14:30 Pobyt w Pirackim Parku Rozrywki w Kościanie (dla młodszych dzieci)
Piracki Park Rozrywki to miejsce pełne atrakcji i przygód. Zajmuje powierzchnię 6 ha, z czego połowa to akwen wodny, po którym można pływać tratwą, kajakiem lub łodzią. Park jest podzielony na różne obszary – kontynenty, a to wszystko jest w scenografii pirackiej. Dzieci mogą skorzystać m.in. z parku linowego, trampolin, parku dmuchańców, zobaczyć miniatury słynnych budowli czy odwiedzić zwierzaki w minizoo. Więcej na: www.pirackipark.pl

14:30 Spływ kajakowy wokół historycznego centrum Kościana (dla starszych dzieci)
Historyczne centrum Kościana z dwóch stron opływa Obra, nadając mu kształt serca. Spływ kajakowy to bardzo dobra propozycja dla starszych dzieci, lubiących aktywny wypoczynek. Taka wycieczka trwa około 1,5 godziny. Kajaki można wypożyczyć w Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji. Więcej na: www.rekreacyjny.koscian.pl/Kajaki.html

Godzina zakończenia programu jest zależna od wybranej opcji (spływ lub wizyta w parku rozrywki).

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Pizzeria Restauracja Amicone
Kościan, ul. Śmigielska 57
kuchnia polska/włoska

2. Restauracja Czarny Piec – Kościan
Kościan, ul. Nacławska 27
kuchnia międzynarodowa

3. Gospoda Ryś
Kościan, ul. Garbarska 13
kuchnia międzynarodowa

4. Bar Thai-Tuan
Kościan, ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 24
kuchnia azjatycka

5. Restauracja Kawiarnia Finezja
Kościan, ul. Szkolna 53
kuchnia polska

6. Pierogarnia u Michała
Kościan, Rynek 14
kuchnia polska

9

Wokół Puszczy Zielonki

DZIEWICZA GÓRA / FOT. TOMASZ BARAN

✲ CZAS TRWANIA: **1 dzień** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie** SPECJALNE WYMAGANIA: **buty do wędrówek leśnych**

Puszcza Zielonka to jedno z dwóch „zielonych płuc Poznania” – rozległy obszar leśny poprzetykany jeziorami i urozmaicony wzgórzami, będącymi namacalnym śladem po ostatnim zlodowaceniu. Jest ona idealnym miejscem na leśne wycieczki, na zorganizowanie plenerowej lekcji w Leśnej Klasie, ale też na poznawanie terenów, które otaczająca puszcza chroni przed zbyt szybkim wchłonięciem przez sąsiednią aglomerację.

10:00 Przyjazd na parking leśny Dziewicza Góra

10:15 Wycieczka ścieżką edukacyjną Dziewicza Góra *Ścieżka edukacyjna obejmuje 17 przystanków przybliżających życie lasu, ochronę przyrody na obszarach leśnych, gospodarkę leśną, a także opisuje pochodzenie samego szczytu Dziewiczej Góry. Trasa ma długość około 5,5 km, na jej przejście trzeba przeznaczyć 3 godziny. Jednym z przystanków jest Leśna Klasa im. Augusta Cieszkowskiego, w której można zaplanować zajęcia w formie ćwiczeń.*

Możliwość zorganizowania wycieczki z przewodnikiem, jak również wzięcia udziału w bezpłatnych zajęciach edukacyjnych w ośrodku Dziewicza Góra. W razie niepogody można przenieść część zajęć do salki edukacyjnej na terenie ośrodka. Więcej na: www.lopuchowko.poznan.lasy.gov.pl

13:00 Powrót na parking leśny

oferta dla klas I–VI

13:30 Przejazd do Parku Dzieje w Murowanej Goślinie *Park Dzieje to historyczny park rozrywki. Na odwiedzających czekają atrakcje, które pozwolą doświadczyć minionych dziejów, samemu spróbować dawnych rzemiosł, zdobywać wiedzę i nowe umiejętności, podziwiać występy, a także dać upust ciekawości i samodzielnie odkrywać otoczenie. Więcej na: www.parkdzieje.pl*

14:00 Obiad lub ognisko z kiełbaskami

15:00 Program atrakcji do wyboru:

- widowisko sokolnicze *Na skrzydłach*
- widowisko *Zawisza Czarny*
- teatrzyk plenerowy dla dzieci
- escape room
- park linowy

18:00 Zakończenie programu

oferta dla klas VII–VIII i szkół ponadpodstawowych

13:30 Przejazd do dawnego klasztoru w Owińskach *Na miejscu zwiedzanie barokowego zespołu klasztornego wzniesionego dla zakonu cysterek, do których należały okoliczne dobra, w tym znaczna część dzisiejszej Puszczy Zielonki. Z budową klasztoru wiążą się nazwiska wybitnych architektów: Jana Catenazziego i Pompea Ferrariego. Obecnie mieści się tu ośrodek szkolno--wychowawczy dla dzieci niewidomych, przy którym powstał pierwszy w Polsce Park Orientacji Przestrzennej (zwiedzanie wymaga rezerwacji). Więcej na: www.niewidomi.edu.pl/park-orientacji-przestrzennej*

15:00 Obiad

16:30 Zajęcia rekreacyjne w Akwen Tropicana *Czynny od czerwca do sierpnia obiekt obejmuje strzeżone kąpielisko, boiska do siatkówki plażowej i plażowej piłki nożnej, wypożyczalnię sprzętu wodnego, gastronomię. Więcej na: www.akwenczerwonak.pl*

18:00 Zakończenie programu

Alternatywnie:

13:30 Przejazd do dawnego klasztoru w Owińskach

15:30 Obiad

17:30 Zwiedzanie drewnianego kościoła w Długiej Goślinie *To jeden z 12 obiektów na Szlaku Kościołów Drewnianych wokół Puszczy Zielonki. Jego historia sięga początków XVII wieku. Niedawno odrestaurowany, jest świetnym przykładem dawnego budownictwa sakralnego Wielkopolski.*

18:00 Zakończenie programu

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Restauracja Hotelu Jaśmin
Owińska, ul. Dworcowa 19
kuchnia polska

2. Bistro Grosik
Koziegłowy, os. Leśne 24
fast food/pizza

3. Lizawka
Poznań, ul. Bałtycka 79
kuchnia polska

4. Raut
Kicin, ul. Poznańska 89
kuchnia polska

5. Skaczący Młyn
Mściszewo, ul. Radzimska 15
kuchnia polska

10

Wokół Wielkopolskiego Parku Narodowego

MUZEUM W SZRENIAWIE / FOT. JACEK CIEŚLEWICZ

✲ CZAS TRWANIA: **1 dzień** MAKS. LICZBA OSÓB: **30 + opiekunowie**
SPECJALNE WYMAGANIA: **wygodne buty i nieprzemakalna odzież do wędrówki po lesie**

Łagodne wzgórza, liczne jeziora, parowy, ogromne głazy narzutowe i tętniący życiem las. Położony zaledwie kilkanaście kilometrów od Poznania park narodowy to Wielkopolska w miniaturze, ze wszystkimi charakterystycznymi cechami jej krajobrazu. Oczywiście tak bliskie sąsiedztwo metropolii pozostawiło swoje ślady. Wśród leśnych ostępów znajdziemy zatem zarówno romantyczny zamek na wyspie, jak i dawną rezydencję hitlerowskiego namiestnika. Co może zaskakiwać, obszar WPN to również tereny rolnicze. Choć z drugiej strony przecież Wielkopolska znana jest z gospodarności. Nic więc dziwnego, że w otulinie parku, we wsi Szreniawa, znajduje się jedyne w Polsce Muzeum Narodowe Rolnictwa.

10:00 Przyjazd do Szreniawy

10:15 Zwiedzanie Muzeum Narodowego Rolnictwa w Szreniawie
Muzeum opowiada historię rolnictwa i gospodarki rolnej na przestrzeni wieków, począwszy od najbardziej podstawowych form uprawy po w pełni zmechanizowane rolnictwo. Część eksponatów zaciekawi raczej specjalistów, ale potężne parowe lokomobile, samoloty rolnicze czy przemyślne rzeźbione ule będą atrakcją dla każdego. Na terenie muzeum znajduje się też pałac, w którym organizowane są warsztaty dla grup. Unikatem jest Muzeum Tarpana, w całości poświęcone produkowanym w Poznaniu w latach 1973–1994 samochodom dla rolników. Młodsze dzieci na pewno zachwyci spotkanie z żywymi zwierzętami. W muzeum sklepik z pamiątkami oraz karczma oferująca posiłki w przystępnych cenach. Bilety: normalny 20 zł, ulgowy 14 zł. Więcej na: www.muzeum-szreniawa.pl

13:00 Wejście na Wieżę Bierbaumów *Wieża to w istocie dawne mauzoleum rodu Bierbaumów – pierwszych właścicieli Szreniawy. Obecnie funkcjonuje jako punkt widokowy, ze wspaniałą panoramą parku narodowego. Dojście drogą gruntową. Bilety do nabycia w kasie muzeum.*

14:00 Obiad

15:30 Zwiedzanie Muzeum Przyrodniczego WPN
Muzeum mieści się w zbudowanej podczas II wojny światowej willi Arthura Greisera – namiestnika Kraju Warty – nazywanej (podobnie jak betonowa droga ze Szreniawy) Greiserówką. Ekspozycja obejmuje faunę i florę parku, przestrzenne dioramy ukazujące życie w lesie, kolekcję motyli oraz jaj różnych gatunków ptaków, a także bogate lapidarium. Muzeum oferuje zajęcia dydaktyczne i zwiedzanie z przewodnikiem. Za budynkiem punkt widokowy oraz krótka ścieżka dydaktyczna. Parking dla autokarów w pobliżu muzeum. Bilety: normalny 10 zł, ulgowy 5 zł. Przewodnik: 60 zł. Więcej na: www.wielkopolskipn.pl/muzeum-przyrodnicze

16:30 Spacer po Wielkopolskim Parku Narodowym
Proponujemy spacer szlakiem czerwonym, który od parkingu przy Muzeum Przyrodniczym prowadzi nad Jezioro Góreckie. Ze stromych brzegów jeziora rozpościera się piękna panorama, najciekawszym miejscem jest zaś punkt widokowy na ruiny zamku na wyspie. Po drodze kilka miejsc odpoczynku z zejściem na brzeg. Trasa sprzyja obserwacji ptaków wodnych, często można też napotkać zaskrońce i jaszczurki.

18:30 Zakończenie programu

Świetnym pomysłem na urozmaicenie wycieczki z młodszymi dziećmi jest pobliski Deli Park, czyli rodzinny park rozrywki w Trzebawiu. Na odwiedzających czekają modele znanych budowli z całego świata, modele zwierząt z epoki lodowcowej, powiększone modele chronionych gatunków owadów występujących na terenie Wielkopolskiego Parku Narodowego, małpi gaj, minizoo czy papugarnia.

W okresie zimowym park rozświetlają fantastyczne iluminacje bożonarodzeniowe. Na miejscu są również kawiarnia i restauracja.

GDZIE ZJEŚĆ?

1. Karczma w Szreniawie
Na terenie muzeum
kuchnia polska

2. Dello Ristorante
Trzebaw (przy hotelu Delicjusz)
kuchnia europejska

3. Szafoniera
Puszczykowo, ul. Poznańska 117
kuchnia włoska/pizza

4. Jadłodajnia Jabłonka
Puszczykowo, ul. Poznańska 67
kuchnia polska

5. Lodziarnia Kostusiak
Puszczykowo, ul. Dworcowa 18
lody

* W wydawnictwie podano ceny aktualne na czerwiec 2023.

www.wot.org.pl

FOTOGRAFIE NA OKŁADCE Marek Jankowski, Jacek Cieślewicz, Kamil Czaja, Jakub Pindych
AUTOR Jacek Cieślewicz
REDAKCJA Anna Brykalska-Domańska
KOREKTA Eleonora Mierzyńska-Iwanowska
PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD Studio Format

Publikacja współfinansowana przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego.
www.wielkopolska.travel